

Irina HRUSCSINSZKA

TERMÉSZETRAJZ

1

Irina Hruscsinszka

TERMÉSZETRAJZ

Tankönyv
az általános oktatási rendszerű tanintézetek
1. osztálya számára

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási, Tudományos,
Ifjúsági és Sportminisztériuma*

Львів
Видавництво «СВІТ»
2012

УДК 5(075.2)=511.141
ББК 20я721
Г91

Перекладено за виданням:

Грущинська І. В. Природознавство : підруч. для 1 кл. / І. В. Грущинська. —
К. : Видавничий дім «Освіта», 2012.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(наказ МОНмолодьспорту України від 07.02.2012 р. № 118)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Експертизу підручника здійснював Інститут педагогіки НАПН України

Ілюстрації Альони Мірошніченко

EGYEZMÉNYES JELEK

Meghallgatjuk a tanítót
(az első három utazás szövegét a tanító felolvassa)

Foglalkozás párban

Foglalkozás csoportban

Megfejtjük a találós kérdést és megjegyezzük a
mondást

Грущинська І. В.
Г91 Природознавство : підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням угорською мовою / І. В. Грущинська ; пер. А. А. Варга. — Львів : Світ, 2012. — 144 с. : іл.
ISBN 978-966-603-746-9

УДК 5(075.2)=511.141
ББК 20я721

© Грущинська І. В., 2012
© Видавничий дім «Освіта», 2012
© Видавничий дім «Освіта»,
художнє оформлення, 2012
© Варга А. А., переклад
угорською мовою, 2012

ISBN 978-966-603-746-9 (угор.)
ISBN 978-617-656-096-8 (укр.)

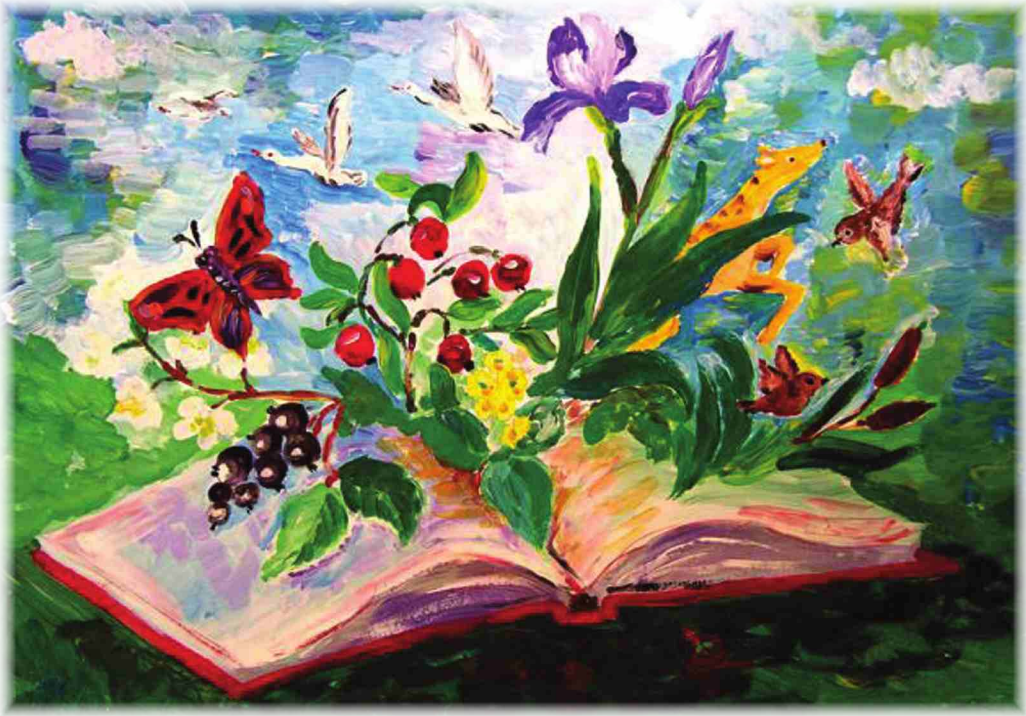
TANULJUNK EGYÜTT A TANKÖNYVEL!

Kedves iskolások!

A Természetrajz tankönyv van előttek.

Átala bepillantottok a természet
csodálatos világába.

Most a tankönyvvel együtt indultok
csodálatos utazásra.

Nem szokványos mesehősök is hozzátok szegődnek: bogár, hal, madár és erdei állat. Hasznukat veszitek az utazás során, mert ők jól ismerik a természet minden titkát.

Velük együtt tanuljátok meg érteni a természetet és óvni a környezetet.

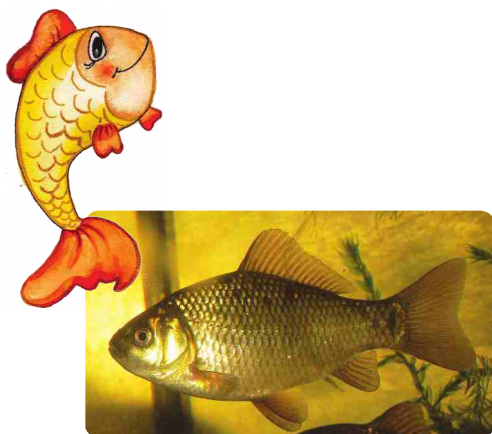
ISMERJÜK MEG KÍVÁNCSI HŐSEINKET:

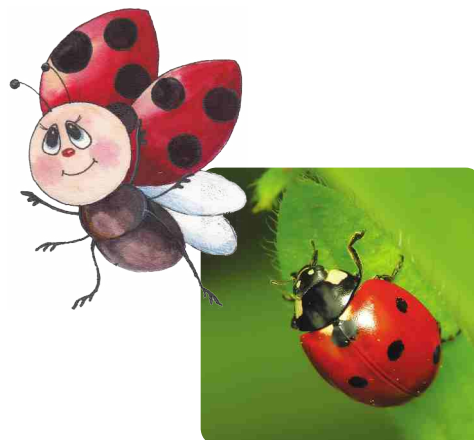
Sүн,
az agyafűrt —
a természet
bátor őre

Szajkó,
a kék szárnyú —
szép és okos
madár

Aranykárász,
a jó úszó —
a vizek ügyes
lakója

Katicabogár,
a hétpettyes —
vidám és
életrevaló bogár

A tankönyv lapjain követhetitek nyomon a természet
változásait az év folyamán.

MILYEN UTAZÁSOK VÁRNAK RÁD?

ELSŐ UTAZÁS:
A VILÁG, AMELYBEN ÉLSZ

8

MÁSODIK UTAZÁS:
AZ ÉLETTELEN TERMÉSZET VILÁGA

36

HARMADIK UTAZÁS:
AZ ÉLŐ TERMÉSZET VILÁGA

56

A NEGYEDIK UTAZÁS:
A SZÜLŐFÖLD

92

ÖTÖDIK UTAZÁS:
ORSZÁGUNK — UKRAJNA

114

**ELINDULUNK A TERMÉSZET CSODÁLATOS
VILÁGÁBA.**

MIT TANULMÁNYOZ A TERMÉSZETRAJZ?

Nézd meg!

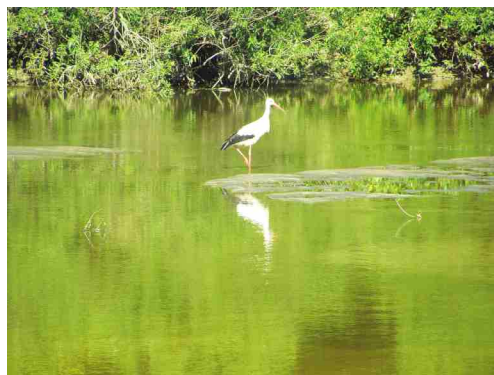
Mondd el!

Mit láttál a fényképeken?

Gondolkozz el rajta!

Mi a közös abban, ami a fényképeken látható?

Jegyezd meg!

Az ember a természetben él és annak a része.
Természet nélkül nincs élet.

A természetrajz a természetről szól és segít a megértésében.

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, miért szereted a természetet!

ELSŐ UTAZÁS: A VILÁG, AMELYBEN ÉLSZ

MIT NEVEZÜNK KÖRNYEZETNEK?

Megtudod, hogy a világot, amelyben élsz, környező világnak vagy környezetnek nevezzük.

Nézd meg, és mondd el!

Hol élsz? Kikkel laksz egy fedél alatt?

Mi az, ami körbevesz?

Nézd meg!

Mi látható a képeken?

Nevezzétek meg a szobákban lévő tárgyakat!

Versenyezzetek!

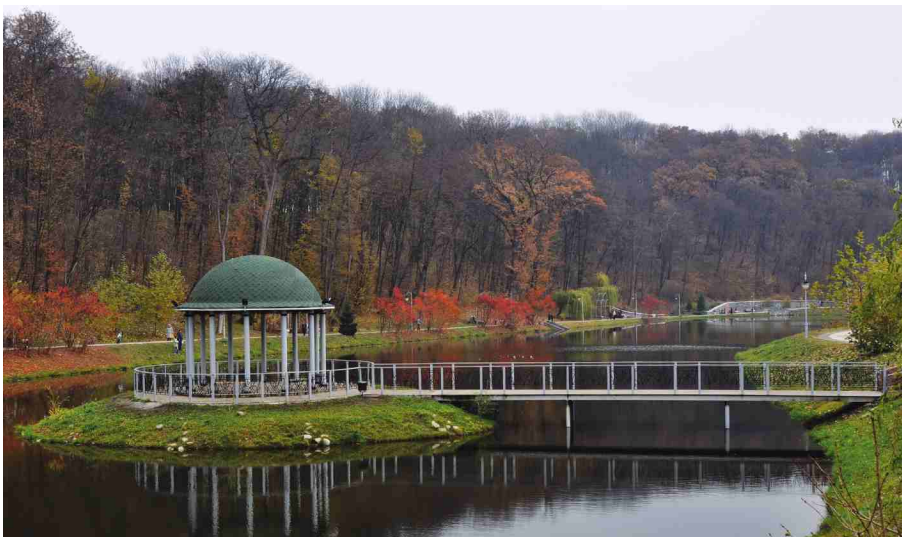
Ki tud több, ember alkotta tárgyat megnevezni?

Nézd meg!

A képen látható tárgyak közül melyeket készítették emberek, és melyek azok, amelyek nem emberi kéz alkotásai?

Minden, ami körbevesz — környezet. Ebben együtt van a természet és az ember alkotta tárgyak.

Feladat természetbarátoknak. Mondd el, vagy rajzold le, hogy milyen világban élsz!

MI A TERMÉSZET?

Megtudod, hogy létezik élő és élettelen természet.

Nézd meg!

Mit láatsz a fényképeken?

Találj ki címeket a fényképekhez!

A természet — minden, ami körbevesz bennünket, de nem emberi alkotás.

Gondkoddj el rajta! Mely fényképeken látható csak a természet?

Nézd meg, és hasonlítsd össze!

Mi a különbség a fényképek tartalma között?

Jegyezd meg!

A természet lehet élő és élettelen.

Az élettelen részei:

kő, föld, víz, levegő, felhők.

Az élő természet részei:

növények, állatok, emberek.

Feladat kíváncsiaknak.

Mi a kakukktojás?

Feladat természetbarátoknak.

Mondj az élő és élettelen természethez kapcsolódó találós kérdéseket!

MI TARTOZIK AZ ÉLETTELEN TERMÉSZETHEZ?

Megtudod, hogy melyek az élettelen természeti tárgyak.

Tanuld meg az új szavakat!

Tudományosan minden tárgyat **objektumnak** vagy **testnek** nevezhetünk.

Nézd meg, és mondd el!

Mi látható a képeken? Mi tartozik a természethez? Mi az, ami nem tartozik hozzá?

A felhők, a levegő, a víz, a föld, a kő, a homok — az élettelen természet objektumai.

Nézd meg, és mondd el!

Mi látható az égbolton nappal és éjszaka?

Hallgasd meg!

A Föld nevű bolygón élünk. A Föld körül kering a Hold. A mi bolygónk pedig a Nap körül kering.

Égitestek: Nap, Hold, csillagok, bolygók.
Ezek szintén az élettelen természethez tartoznak.

Fejtsd meg a találós kérdést!

Sötétkék vásznon
aranygömb ragyog.
Fekete mezőben milliónyi
szentjánosbogár hunyorog.

Feladat természetbarátoknak.

Idézd fel, milyen mesét tudsz a Napról, Holdról, csillagokról vagy az élettelen természet más tárgyairól!

MI TARTOZIK AZ ÉLŐ TERMÉSZETHEZ?

Megtudod, hogy mi tartozik az élő természethez.

Nézd meg, és mondd el!

Nevezd meg a fényképeken látható növényeket!

Mondd el, melyek a kedvenc növényeid!

Mi a nevük? Hogy néznek ki?

Hol nőnek?

Nézd meg, és mondd el!

Nevezd meg a képen látható állatokat!

Mondd el, melyek a kedvenc állataid!

Mi a nevük? Hogy néznek ki?

Hol élnek?

Gondkoddj el rajta!

Mi a közös a növényekben és az állatokban?

A növények és az állatok az élő természethez tartoznak.

Melyik természet része az ember?

Az ember az élő természethez tartozik.

Versenyezzetek! Ki tud több olyan objektumot megnevezni, amely az élő természethez tartozik?

Fejtsd meg a találós kérdést!

- Meleg esőben született, esernyőt növesztett.
- Fatönk mellett áll a legényke, kalapját soha nem veszi le.

Feladat természetbarátoknak. Nézd meg a fényképet, meséld el, mit láatsz!

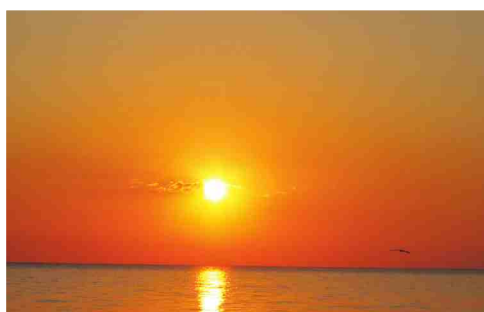

UTAZÁS A TERMÉSZET VILÁGÁBA: tanulmányi kirándulás

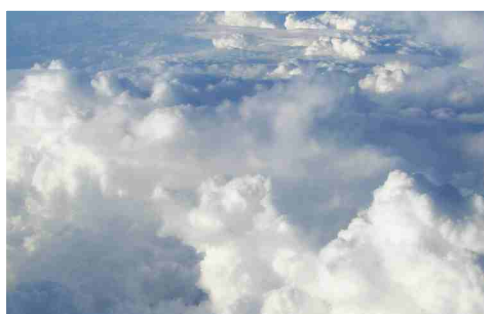
Ellenőrizd magad!

Már megtudod különböztetni az élő és az élettelen természetet és az ember alkotta tárgyakat.

**Megtanuljuk, hogyan kell megfigyelni
a természetet:**

Hol található a Nap
az égbolton?

Vannak-e felhők az
égen?
Milyen az alakjuk?

Fúj-e a szél?

Milyen fán nőnek ezek a termések?

Milyen növények virágoznak ősszel?

Nevezd meg azokat az ember alkotta tárgyakat, amelyeket a kirándulásodon láttál!

Mit csinál a mókus ősszel?

Feladat természetbarátoknak.

Mesélj otthon a kirándulásról!

MIRŐL ISMERHETŐK FEL AZ ÉLŐ SZERVEZETEK?

Megtudod, hogy mi a közös az élő szervezetekben.

Jegyezd meg az új szót! Szervezeteknek nevezünk minden élőlényt.

Idézd fel! Mik tartoznak az élettelen természethez? Mik tartoznak az élő természethez?

Nézd meg, és mondd el!

Mit látsz a fényképeken?

Hallgasd meg!

A természetben egymás mellett él ember, növény és állat. Mindegyik különbözik a másiktól. De mi az, ami mégis közös bennük? Az, hogy valamennyi élő szervezet.

**Az élő szervezetek ismertetőjegyei:
növekedés, mozgás és táplálkozás.**

Gondkoldj el rajta, és mondd el!

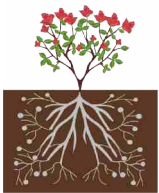
Mozognak-e a növények?

Fejezd be a mondatot!

A növények mozognak, amikor nőnek, a nap felé fordulnak, kibontják

Nézd meg!

Mondd el! Mivel táplálkoznak a növények, az emberek és az állatok!

Figyeld meg!

A növények másképp táplálkoznak, mint az emberek és az állatok.

Feladat természetbarátoknak. Hasonlítsd össze a valódi kutyát plüss másával! Közülük melyik élő szervezet? Miért gondoldod így?

MILYEN FELTÉTELEK SZÜKSÉGESEK AZ ÉLETHEZ?

Megtudod, mire van szüksége minden élő szervezetnek ahhoz, hogy élhessen.

Idézd fel! Milyen ismertetőjegyeik vannak az élő szervezeteknek?

Hasonlítsd össze az élő szervezeteket és az élettelen természet tárgyait!

Mondd el! Hol élnek könyvünk hősei? Milyen feltételekre van szükségük ahhoz, hogy éljenek?

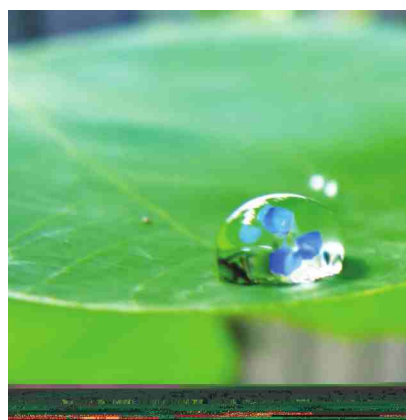
Sүн

Szajkó

Aranykárász

Katicabogár

Mondd el! Milyen feltételek szükségesek számodra, hogy élhess?

Mi az, ami nélkül nem élhetnek sem az emberek, sem az állatok, sem pedig a növények?

Az élő szervezetek nem élhetnek levegő, víz, fény, meleg és táplálék nélkül.

Nézd meg!

Találj ki címet a fényképhez!

Fejtsd meg a találós kérdést!

Veheted a boltban, veheted az utcán, veheted napközben, és veheted este, de nem fizetsz érte soha egy fillért se.

Feladat természetbarátoknak.

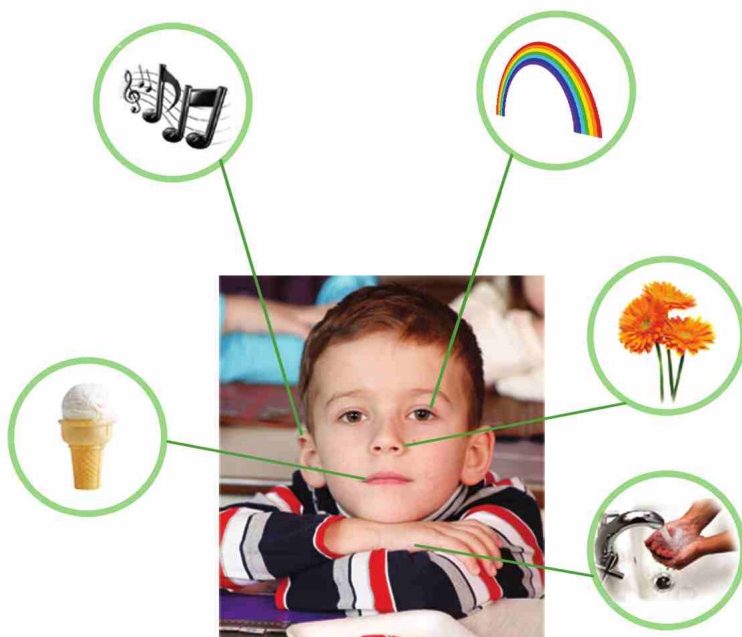
Győzd meg a barátaidat arról, hogy az ember nem élhet fény, meleg, levegő, víz és táplálék nélkül!

HOGYAN ISMERI MEG AZ EMBER A VILÁGOT?

Megtudod, hogyan ismeri meg az ember a világot.

Gondolkodj el rajta!

Mi segít neked a természet és a környezeted megismerésében? Nevezd meg a segítőidet!

Az emberek és az állatok látják a környező világot.

A látás a szemnek köszönhető.

Az emberek és az állatok hallják, hogy mi történik a környező világban.

A hallás a fülnek köszönhető.

Fejtsd meg a találós kérdést!

Néha folyik, néha szortyog, megérez minden illatot, és még tüsszenteni is szokott.

A szaglásnak köszönhetően az emberek és az állatok érzékelik a környezetükben lévő illatokat, szagokat. Ebben az orr játssza a főszerepet.

A tapintásnak köszönhetően az emberek fel tudják ismerni a környezetükben lévő tárgyakat. Ebben a bőr játssza a főszerepet.

Az ízelesnek köszönhetően az emberek és az állatok érzékelik, hogy mit esznek. Ebben a nyelv játssza a főszerepet.

Gondolkozzatok el rajta!

Meg lehet-e határozni, hogy melyik a legfontosabb érzékszerv?

Jegyezd meg az új szót! Szerveknek nevezzük a test különböző részeit.

Az emberek gondolkodnak és megismerik a környező világot. Ebben az érzékszervek vannak segítségükre.

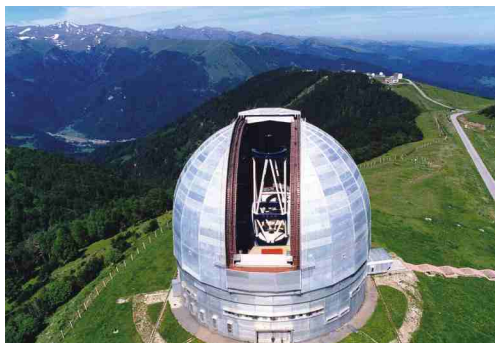
Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan segítik az állatokat az érzékszerveik!

HOGYAN TANULMÁNYOZZA AZ EMBER A TERMÉSZETET?

Megtudod, hogy a természet megfigyeléssel és kísérletek végzésével tanulmányozható.

Idézd fel! Mire támaszkodhatsz a természet és a környező világ megismerése érdekében?

Teleszkóp

Mikroszkóp

Barométer

Hőmérő

Jegyezd meg!

A természet megismerése céljából megfigyeléseket, kísérleteket és gyakorlati munkákat végeznek.

KUTATÓLABORATÓRIUM

Tudd meg, hogy néznek ki az apró tárgyak részletei!

A segítőd ebben a **kézi nagyító** lesz.

Vizsgáld meg kézi nagyítóval a tárgyak apró részleteit!

Feladat.

Kézi nagyító segítségével vizsgálj homokszemeket, nézd meg a tenyered, a füzetbe ceruzával húzott vonalat!

Egészítsd ki a mondatot!

Az apró tárgyak vizsgálatához nélkülözhetetlen a

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan fogod tanulmányozni a természetet!

MILYENEK A TERMÉSZETI ÉS AZ EMBER ALKOTTA TÁRGYAK?

Megtudod, hogy a kézzel készülő tárgyak elkészítéséhez az emberek természetes anyagokat használnak.

Jegyezd meg a közmondást!

Akarattal a hegy is elmozdítható.

KUTATÓLABORATÓRIUM

Tudd meg, hogy miből készültek ezek a tárgyak!

Jegyezd meg!

Az ember megtanulta, hogyan készíthetők természetes anyagokból a fontos használati eszközök.

Versenyezzetek!

Melyik csoport tud megnevezni legtöbb ember alkotta tárgyat és eszközt?

Útravaló természetbarátoknak.

Becsülj meg mindent, amit az ember a kezével és az eszével alkotott!

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan jutottál a legkedvesebb könyvedhez!

ŐSZI LÁTOGATÁS A TERMÉSZETBE: tanulmányi kirándulás

Megtanulod, hogyan kell megfigyelni az élő és élettelen természet őszi változásait.

Megtanuljuk a természet megfigyelését:

Megváltozott-e a
Nap állása délben?

Vannak-e felhők
az égen?
Milyen az alakjuk?

Fúj-e a szél?

Miként változott a fák lombozata?

Vannak-e virágzó növények?

Milyen madarakat láttatok a kiránduláson?

Milyen őszi munkákat végeznek az emberek városon és falun?

Megváltozott-e a mókus prémje ősszel?
Magyarázd meg, miért!

Feladat természetbarátoknak.

Meséld el otthon, milyen volt a tanulmányi kirándulás!

MILYEN JELENTŐSÉGE VAN A TERMÉSZETNEK AZ ÉLET SZEMPONTJÁBÓL?

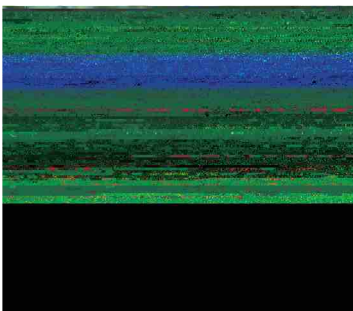
Megtudod, hogy az emberi élet a természettől függ.

Nézd meg, és idézd fel!

Mi tartozik az élő és az élettelen természethez?

Mely fényképeken láthatók természeti és melyeken ember alkotta tárgyak? Mondj saját példákat!

Állítsatok össze rövid beszámolót mindegyik tárgyról az alábbi vázlat szerint:

1. Mi a neve?
2. Hol láttad?
3. Milyen jelentősége van az ember életében?

Fűzzétek érdekes történeté a beszámolóitokat!

Hallgasd meg!

A természet nem más, mint a Nap, a víz, a levegő, a Föld, a növények, az állatok. Az ember is szorosan kötődik a természethez, hiszen maga is annak része. A lakás, a táplálék és minden használati tárgy csakis természetes anyagokból készíthető el.

Bolygónk természetvilágának köszönhetjük az életet. Becsüld meg a természetet!

Feladat természetbarátoknak.

Gondolkozz el azon, vajon van-e élet a Holdon! Hasonlítsd össze a Föld és a Hold természetvilágát!

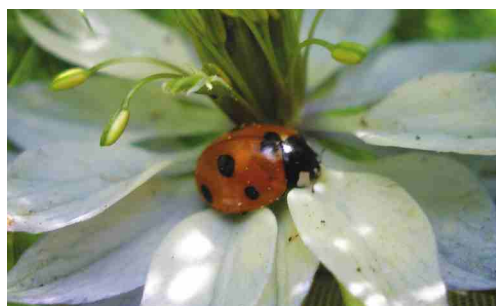
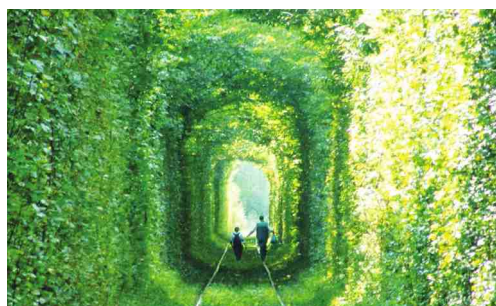
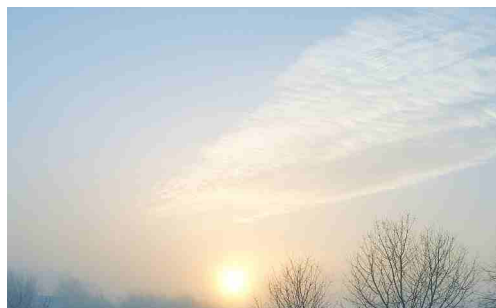
HOGYAN KELL ÓVNI A TERMÉSZETET?

Megtudod, miért kell betartani a természetvédelem szabályait.

Idézd fel, és mondd el! Mit nyújt nekünk a természet?

Nézd meg, és mondd el!

Miért mondják, hogy a természet a szépség forrása?

Hogyan kell viselkedni a természetben?

Szerinted milyen viselkedési szabályokat kell betartani a természetben?

Mi történt kis barátainkkal, a katicabogárral és az aranykárással? Mitől betegedtek meg? Miért veszít a természet szépségéből?

Gondolkodj el rajta!

Hogyan károsítja az erdőben lerakott szemét a növényeket és az állatokat?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan kell helyesen viselkedni a természetben!

**ÖSSZEFOGLALJUK, AMIT EDDIG
TANULTUNK: MIT TUDSZ A VILÁGRÓL,
AMELYBEN ÉLSZ?**

Nézd meg, és mondd el!

Mi látható a fényképeken: természet vagy környezet?

Gondolkodj el rajta!

Mi károsítja a természetet?

Fejezd be a mondatot!

Amikor vigyázok a könyveimre és a füzeteimre, akkor óvom a _____.

Mondd el!

Ki tekinthető természetbarátnak?

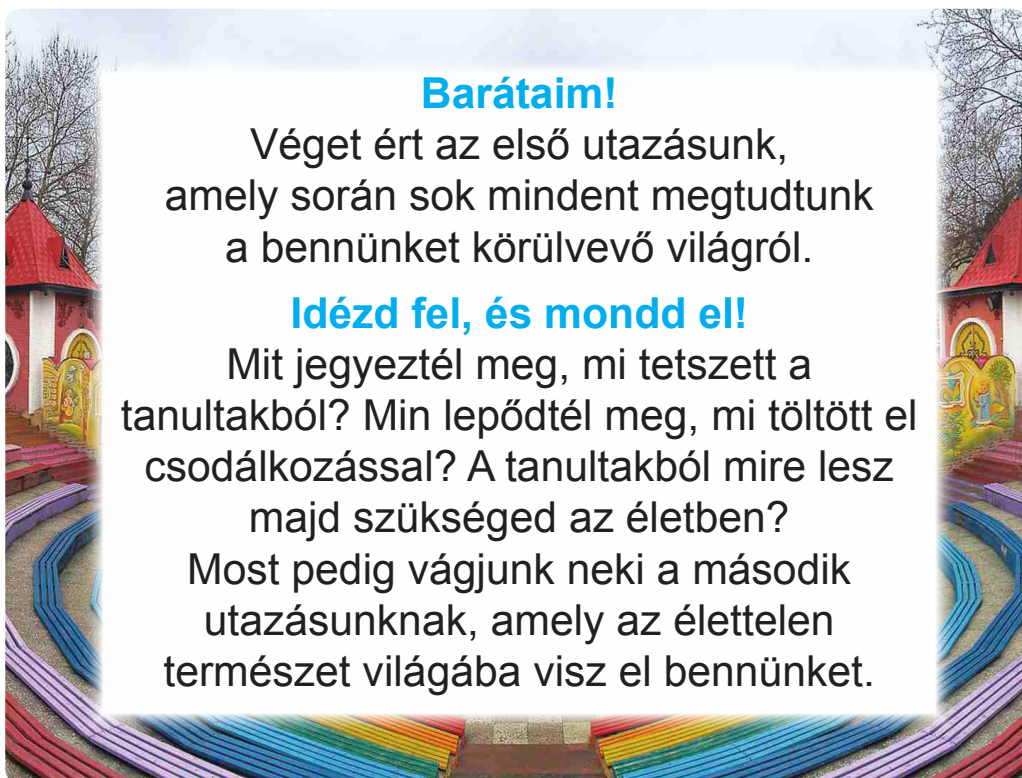
Barátaim!

Véget ért az első utazásunk, amely során sok mindent megtudtunk a bennünket körülvevő világról.

Idézd fel, és mondd el!

Mit jegyeztél meg, mi tetszett a tanultakból? Min lepődtél meg, mi töltött el csodálkozással? A tanultakból mire lesz majd szükséged az életben?

Most pedig vágjunk neki a második utazásunknak, amely az élettelen természet világába visz el bennünket.

MÁSODIK UTAZÁS: AZ ÉLETTELEN TERMÉSZET VILÁGA

MILYEN JELENTŐSÉGE VAN A NAPNAK A FÖLDI ÉLET SZEMPONTJÁBÓL?

Megtudod, hogy milyen hatással van a Nap a természetre.

Idézd fel!

Az élő vagy az élettelen természethez tartozik-e a Nap?

Hallgasd meg a katicabogár meséjét!

Kedvencem a ☀️. Amikor a ☀️ felkel, felébred a természet is. Hangosabban csivitelnek a madarak. A növények felemelik virágfejecskéiket és lassan a ☀️ felé fordítják.

Egy vidám, verőfényes napon hirtelen minden sötétségbe borult. A gonosz szellem ellopta a ☀️-ot. Minden élő el akart pusztítani. Azonban nem tudta sokáig a markában tartani a ☀️-ot. Úgy égette ugyanis, mint a tűz. Ez nem csoda, hiszen a Nap nem más, mint csillag, azaz hatalmas izzó gömb.

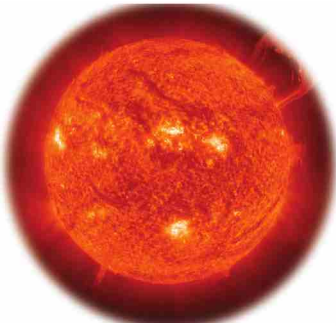
Útavaló természetbarátoknak.
A Nap fényt és hőt sugároz.

Mondd el!

Miért örül minden élőlény a melegnek és a fénynek?

Gondolkodj el rajta!

Mi nagyobb, a Nap vagy a Föld?

Fejtsd meg a találós kérdést!

Soha nem fűtik, mégis mindent melegít.

Mire emlékeztetnek ezek a növények?

Feladat természetbarátoknak.

Találj ki mesét arról, hogy milyen hatással van a Nap az élő és az élettelen természetre! Mondd el otthon a családtagjaidnak!

HOGYAN TEHETŐ LÁTHATÓVÁ A LEVEGŐ?

Megtudod, milyen tulajdonságai vannak a levegőnek.

Vizsgáld meg!

Látogatóba jött hozzánk a szajkó és azt kérdezte:

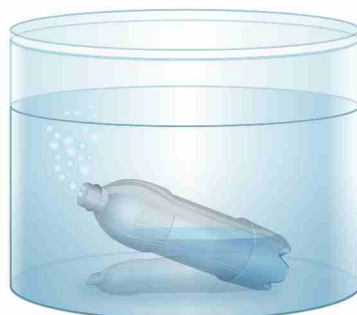
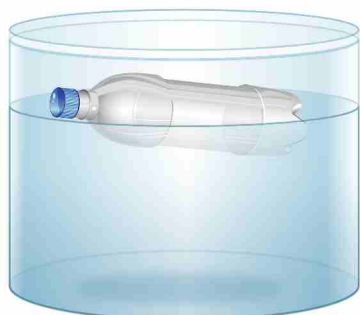

— Mit tudtok a levegőről?

Majd hozzátette:

— Senki nem látja a levegőt. Pedig ha nem lenne, akkor sem lélegezni, sem repülni nem tudnék. Most már tudjátok, mennyire fontos a levegő.

KUTATÓLABORATÓRIUM: A LEVEGŐ

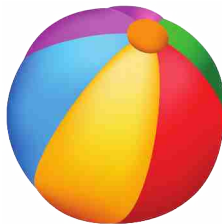

A levegő színtelen, szagtalan, íztelen, átlátszó. Mindenütt ott van.

Gondolkodj el rajta!

Miként lehet még kimutatni a láthatatlan levegőt?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogy a játékaid közül melyek vannak levegővel megtöltve!

MILYEN JELENTŐSÉGE VAN A LEVEGŐNEK?

Megtudod, hogy a levegőt óvni kell a szennyezéstől.

Idézd fel!

Milyen tulajdonságai vannak a levegőnek?

Gondolkodj el rajta!

Miért mondják: „Fontos, mint a levegő”?

A levegőre az élő szervezeteknek, így a növényeknek, állatoknak és embereknek a lélegzéshez van szükségük.

Nézd meg, és mondd el!

Hogyan hasznosítja az ember a levegő tulajdonságait?

Gondolkozzatok el rajta!

Miért fontos a levegő tisztasága?

Feladat természetbarátoknak.

Derítsd ki, hogy a modern közlekedési eszközök közül melyek szennyeznek legkevésbé a levegőt!

Képzeld el a jövő közlekedési eszközeit, amelyek nem szennyeznek a levegőt!

MILYEN TULAJDONSÁGAI VANNAK A VÍZNEK?

Megtudod, hogy milyen állapotokban fordul elő a víz.

Idézd fel!

Hol szoktál vizet látni?

Hallgasd meg az aranykárász meséjét!

Méregbe gurult a gonosz szellem, amiért nem tudta ellopni a Napot. Elhatározta, hogy bosszúból megissza az összes vizet a Földről.

Először a **patakok** vizét itta ki. Majd a **folyók** következtek. Azonban észrevette ezt a Nap. Erősebben kezdett sütni, és az összes **víz** elpárolgott. Híre-hamva sem maradt. Csak a kék égbolton úsztak fehér **felhők**. A gonosz szellem ezeket is fel akarta szippantani, de megfeketedtek, és sűrű **eső** kezdett hullani belőlük. Amikor az esőt készült meginni, a fagy **hóvá** dermedtette. A gonosz épp arra készült, hogy felfalja a havat, ám az hirtelen **jéggé** változott. Midőn a jégnek akart esni, az elolvadt, és ismét vidám patakok kezdtek csörgedezni. Több patak, hogy elrejtőzzön a gonosz szellem elől, a föld alá bújt...

Jegyezd meg a szövegben kiemelt szavakat!

Gondolkozzatok el rajta!

Mikor cseppfolyós a víz?

Mi történik a vízzel, ha erősen lehűl?

Mikor lesz a vízből felhő?

KUTATÓLABORATÓRIUM: A VÍZ

Cseppfolyós halmazállapotú víz

Szilárd halmazállapotú víz

Vízgőz

A gőz halmazállapotú víz színtelen, átlátszó, szagtalan, íztelen és alaktalan.

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, a víz milyen tulajdonságait figyeled meg naponta!

MILYEN JELENTŐSÉGE VAN A VÍZNEK?

Megtudod, hogy miért van szüksége vízre a természetnek és az embernek.

Nézd meg, és gondolkozz el rajta!

Az aranykárász kérdezi:

Miről mesélnek ezek a cseppek?

Jegyezzétek meg a következő mondásokat!

- Víz nélkül nincs élet.
- A zavaros vizet se öntsd ki, amíg nem találtál tisztát.
- Májusi eső aranyat ér.

Gondolkozzatok el rajta!

Az alábbi növények közül melyiknek legnagyobb a vízigénye?

Hogyan érezheti magát aranykárászunk, más állatok és növények a zavaros vízben?

Útravaló természetbarátoknak.

A víz drágább az aranynál. Vigyázz a vízre!

Feladat természetbarátoknak.

Hogyan érted a következőt: „Zárd szorosabbra a csapot, hogy el ne folyjon az óceán”? Hogyan vigyázol a vízre otthon?

MIK A KÖZETEK?

Megtudod, hogy a föld kőzetekből áll.

Idézd fel! Milyen anyagokat használnak házépítéshez?

Miből készül a téglá?
Miből készülnek a főzőedények?

Gondolkodj el rajta!

Hol látható a természetben homok, agyag, kő?

Hallgasd meg! Nézd meg a hegyvidéki tájat! A hegyekben hatalmas sziklák és kőtömbök láthatók. Mellettük törmelékük hever. Ez nem más, mint törmelékkőzet. A folyóban kavics sodródik. A kavics — sima, víz által lecsiszolt kő. A parton homok és agyag található.

**A kő, közettörmelék, kavics, homok és agyag — kőzetek.
A föld kőzetekből áll.**

KUTATÓLABORATÓRIUM: A KŐZETEK

A szülőföld kőzeteinek gyűjteménye:

homok

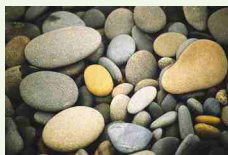
közettörmelék

agyag

gránit

kavics

márvány

Mondjátok el, mire használják az emberek a kőzeteket!

Feladat természetbarátoknak.

Derítsd ki, milyen kőzetek fordulnak elő a lakóhelyeden! Milyen mesékben történik említés kőzetekről és gazdáikról?

Szeretnél kutató lenni?

Kezdd el gyűjteni a lakóhelyeden található kőzeteket!

MI A TALAJ?

Megtudod, mi a talaj szerepe.

Idézd fel! Milyen feltételek szükségesek a növények számára, hogy élhessenek?

Nézd meg, és mondd el!

Hol látható a rajzon a föld?
Miből áll a föld?

**A talaj — a föld felső, laza rétege.
Rajta nőnek a növények.
A talaj látja el a növényeket tápanyagokkal,
hővel, levegővel és vízzel.**

Gondolkozz el rajta!

Hol látható a rajzon a talaj?

Milyen a színe?

Milyen feltételeket biztosít a talaj a növényeknek?

Miből áll a talaj?

KUTATÓLABORATÓRIUM: A TALAJ

A talaj összetétele:

homok,
agyag, kő,
humusz

víz

levegő

Jegyezd meg az új szót! A **humusz** — növények és állatok elbomlott maradványai.

Hallgasd meg!

A talaj látja el a növényeket vízzel, levegővel és tápanyagokkal. A talaj a **humusztól** fekete színű.

Nevezétek meg!

Milyen élőlények élnek a talajban?

Jegyezd meg!

- Humusz nélkül szegényes a termés.
- A fekete föld fehér kenyeret terem.

Gondolkodj el rajta!

Föld, föld, talaj...

Mit jelentenek külön-külön ezek a szavak?

Feladat természetbarátoknak.

Hasonlítsd össze, hogy miben különbözik a föld a talajtól! Mondhatjuk-e a talajra, hogy föld? Mit gondolsz, miért nevezték el a bolygónkat Földnek?

HOGYAN KELL ÓVNI A TALAJT?

Megtudod, hogy milyen a talaj jelentősége az emberek élete szempontjából.

Nézd meg, és mondd el!
Hová ültetik a növényeket?

Gondolkodj el rajta!

Mitől függ a növények terméshozama?

A növények terméshozama a talaj termékenységétől függ.

Hallgasd meg a sün elbeszélését!

A föld termékeny rétege — a talaj. Az emberek ezért régen tiszteletteljesen anyaföldnek nevezték. Az mondták: „Az anyaföld — a mi éléskamránk.” Azonban a jó termés érdekében nagyon sok munkát kell a földbe fektetni. Gondosan meg kell művelni, felszántani, megtrágyázni, bevetni, kapálni. Csak így lehet termésre számítani.

Jegyezd meg a közmondásokat!

- Gazdag földnek gazdag a népe.
- A jól művelt föld aranykalással fizet.

Nézd meg, és mondd el!

Hogyan kell óvni a talajt?

Feladat természetbarátoknak.

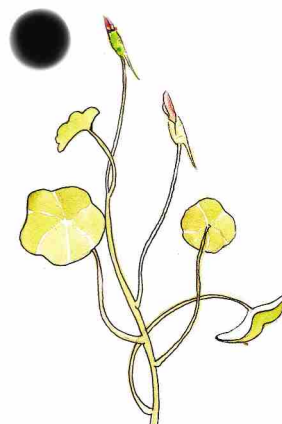
Idézz fel közmondásokat a földről és a termésről! Ezeket mondd el az osztálytársaidnak!

ÖSSZEGEZZÜK A TANULTAKAT: MIT TUDSZ AZ ÉLETTELEN TERMÉSZETRŐL?

Nézd meg, és mondd el!

Milyen kölcsönös kapcsolat áll fenn a Nap, víz, levegő, kőzetek és talajok között?

Gondolkodj el rajta!

- Hogyan hat a Nap a levegőre és a vízre?
- Hogyan hat a víz a kőre és a talajra?
- Hogyan hat a Nap a növények életére?

Mondd el!

Miért van szükségük az embereknek és állatoknak a Napra, levegőre és vízre?

Nézd meg, és magyarázd meg!

Létezik-e az élettelen természet az élő természet nélkül?

Gondolkodj el rajta!

Mi történne, ha a Földről eltűnne a talaj?

Barátaim!

Befejeződött a második utazásunk, amelyet az élettelen természet világába tettünk.

Idézd fel, és mondd el!

Mi tetszett neked az utazás alatt, mit jegyeztél meg? Mi volt az, amin elcsodálkoztál és ami mély benyomást tett rád?

Most pedig utazunk tovább, mégpedig az élő természet világába.

HARMADIK UTAZÁS: AZ ÉLŐ TERMÉSZET VILÁGA

MIT KELL TUDNI A NÖVÉNYEKRŐL?

Megtudod, milyenek lehetnek a növények.

Hallgasd meg!

Jó barátunk, a katicabogár érdekes növényekre hívta fel a figyelmünket, amelyeket röpködés közben látott. Találd ki a nevüket!

Versenyezzetek!

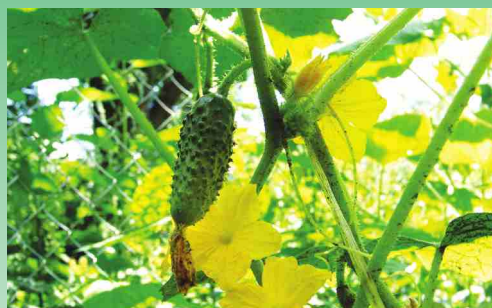
Ki tud több növényt felsorolni azok közül, amelyek vidékünkön nőnek?

Nézd meg, és mondd el!

Milyen csoportokba sorolhatók ezek a növények?
Magyarázd meg!

Vadon termő növények

— olyan növények, amelyeket nem ültetnek és nem gondoznak.

Kultúrnövények

— olyan növények, amelyeket az emberek saját szükségleteik céljából ültetnek és gondoznak. Ezek mezőkön, kertekben, konyhakertekben és parkokban nőnek.

Útravaló természetbarátoknak.

Minden kultúrnövény vadon termő őstől származik.

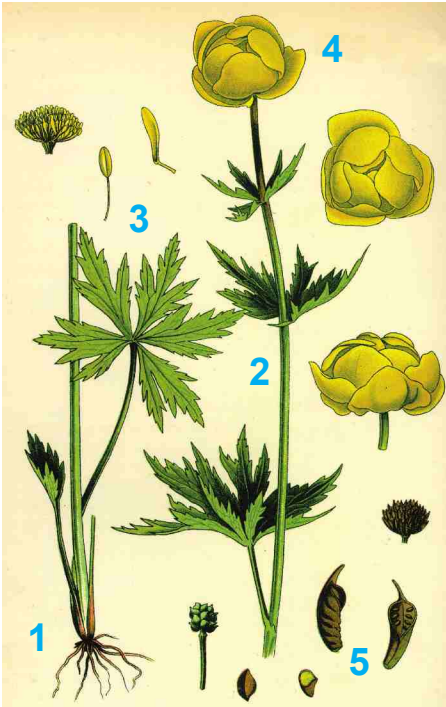
Feladat természetbarátoknak.

Milyen vadon termő és kultúrnövényekkel találkozol, amikor az iskolából hazafelé mégy?

MILYEN A NÖVÉNYEK FELÉPÍTÉSE?

Megtudod, hogy milyen részekből állnak a növények.

Nézd meg, és mondd el!

Zergeboglár

1. Gyökér
2. Szár
3. Levelek
4. Virág
5. Termések magvakkal

Hová repül a katicabogár?

Mi újat tudott meg a növények felépítéséről?

Gondolkozzatok el rajta!

Milyen részekből állnak a növények?

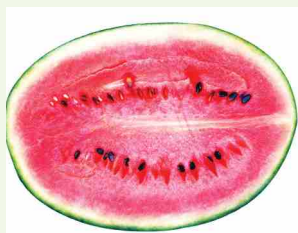
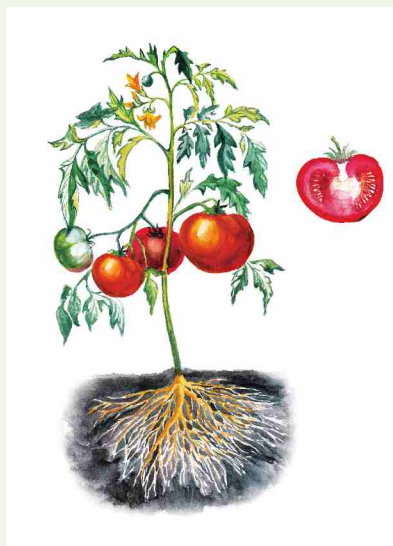
Nézzétek meg a zergeboglárt, nevezzétek meg minden részét!

A növények alakja különböző. Azonban mindegyiknek van gyökere, szára, levele, virága, termése és magja.

Ha a növénynek van virága, akkor virágos növénynek nevezzük.

KUTATÓLABORATÓRIUM: A NÖVÉNYEK FELÉPÍTÉSE

Mondd el!

Milyen részekből áll a paradicsom növény? Hol rejtőzködik a dinnye, a gyermekláncfű, a szamóca és a cseresznye magva?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, melyik a kedvenc növényed! Nevezd meg valamennyi részét!

HOGYAN KÜLÖNBÖZTETHETŐK MEG A FÁK A BOKROKTÓL ÉS A LÁGYSZÁRÚ NÖVÉNYEKTŐL?

Megtudod, hogyan csoportosítják a növényeket a felépítésük szerint.

Idézd fel! Milyen részekből állnak a növények?

Nézd meg, és mondd el!

Milyen a képeken látható növények felépítése?

Nevezd meg a részeit!

Gondolkodj el rajta!

Segíts a szajkónak eligazodni abban, hogy mi a közös és mi az eltérő a képeken látható növényekben!

Hallgass meg, és hasonlítsd össze!

A hárs — fa. A fának egy száruk van, ez nem más, mint a törzs. A csipkerózsa — bokor. A bokroknak (cserjéknek) sok kisebb száruk van. A lóhere — lágyszárú növény. A lágyszárú növényeknek puha, nedvdús a száruk.

A növényeket fákra, bokrokra és lágyszárúakra osztják.

Fejezzétek be a mondatokat! Mely növények feleslegesek? Miért?

A jegenye, a tulipán, a gesztenye, a nyír...
Nem más, mint _____.

A málna, az egres, a csillagvirág, a bangita...
Nem más, mint _____.

A juhar, az őszirózsa, a kökörccsin, a gyöngyvirág...
Nem más, mint _____.

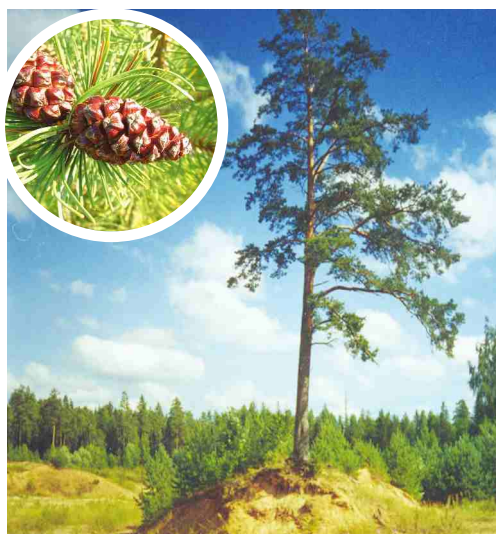
Feladat természetbarátoknak.

Idézd fel, milyen növényekről szóló meséket ismersz!
Mondj egy ilyen mesét a padtársadnak!

MILYEN FÁKAT NEVEZÜNK LOMBLEVELŰEKNEK ÉS MILYENEKET — TŰLEVELŰEKNEK?

Megtudod, hogy milyen csoportokba sorolják a fákat.

Nézd meg, és hasonlítsd össze!

Nevezd meg a fényképeken látható fákat! Mondd el, miben különböznek egymástól!

A fákat lomblevelűekre és tűlevelűekre osztják.

Gondolkozzatok el rajta!

Miért nevezik a lucfenyőt örökzöldnek?

Fejtsd meg a találós kérdést!

Hullik, a szél hordja, a földet avarszőnyegként beborítja.

Nézd meg, és ismerd fel!

Milyen fáknak a levelei láthatók a képeken?

Mire használhatók az őszi levelek?

Feladat természetbarátoknak.

Mondj három különbséget és három hasonlóságot a lombos és a tűlevelű fák esetében!

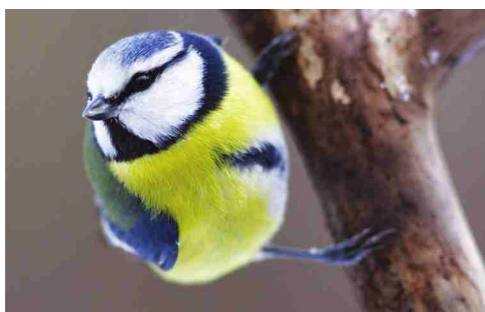
UTAZÁS A TÉLI TERMÉSZETBE: tanulmányi kirándulás

Megtudod, hogyan kell segíteni a vadállatoknak télen.

Tanuljuk a természet megfigyelését:

Hogyan változtak meg a fák télire?

Ismerd fel a madarakat! Tudd meg, vidéketek mely madarai maradnak télen is helyben!

Hogyan különböztethetők meg télen a lomblevelű és tűlevelű fák?

Figyeld meg a mókust, hogyan él télen!

Gondoskodj télen a madarokról! Készíts madáretetőt, és etesd a madarakat egész télen!

Feladat természetbarátoknak.

Meséld el otthon, milyen volt a téli kirándulás!

MIÉRT HASZNOSAK A KULTÚRNÖVÉNYEK AZ EMBEREK SZÁMÁRA?

Megtudod, hogyan használják fel az emberek a kultúrnövényeket.

Idézd fel! Milyen növényeket nevezünk kultúrnövényeknek?

Nézd meg, és mondd el!

A képeken látható növények közül melyek nőnek a mezőn?

Rozs

Ibolya

Búza

A búza és a rozs mezei növény.

Gondolkodj el rajta! Milyen mezei növényekből készítenek kenyeret?

Fejezd be a mondatot!

A zöldségek – A gyümölcsök – A bogyók –

Nevezd meg kedvenc zöldségedet, gyümölcsödet, bogyódat!

Versenyezzetek! Ki tudja több zöldség, gyümölcs és bogyó nevét felsorolni?

Gondolkodj el rajta!

A kislány a sünt kérdezi: „Melyik bokorról szedhetem már az egrest, s még melyikről nem?” Mit gondolsz, mit tanácsol neki a sün?

Milyen növényeket nem telepítenek virágágyásokba?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, milyen kultúrnövényt szeretnél termesztetni! Az miért hasznos?

HOGYAN KELL ÁPOLNI A SZOBANÖVÉNYEKET?

Megtudod, hogyan kell ápolni a szobanövényeket.

Nézd meg, és ismerd fel!

Gólyaorr

Orchidea

Aloé

Kaktuszok

Ibolya

Pálma

Vannak-e az otthonodban szobanövények? Nevezd meg őket!

Gondolkozz el rajta! Miért nem tudnak a szobanövények emberi gondoskodás nélkül normálisan fejlődni?

KUTATÓLABORATÓRIUM: A SZOBANÖVÉNYEK ÁPOLÁSA

Idézd fel! Milyen létfeltételekre van szükségük a növényeknek?

Fény
Meleg

Locsolás

Locsoláshoz
állott vizet
használnak

Talajlazítás

Levegő a
talajban

Gondolkodj el rajta!

Miért kell lazítani a szobanövények cserépedényében lévő talaj felső rétegét?

Feladat természetbarátoknak.

Képzeld el, hogy érted és beszéled a növények nyelvét! Miről kérdeznéd kedvenc szobanövényedet?

MIÉRT VAN SZÜKSÉG A NÖVÉNYEKRE?

Megtudod, miért van szükségük az embereknek és az állatoknak növényekre ahhoz, hogy élhessenek.

Idézd fel!

Miért termesztenek az emberek növényeket? Milyen csoportokba sorolják a kultúrnövényeket?

Nézd meg, és mondd el!

Mit adnak a növények az embereknek?

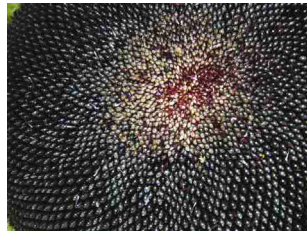

Cukorrépa

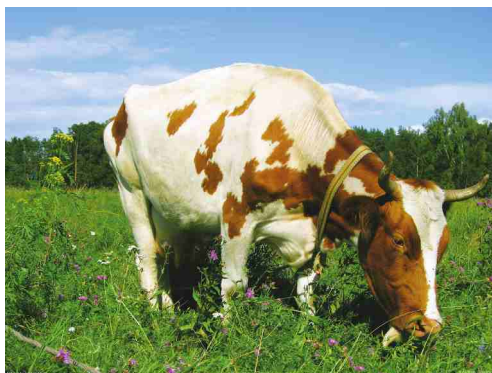
Len

Tudd meg! Miből készítik az étolajat!

Gondkoddj el rajta!

Miért van szükségük az állatoknak növényekre?

Magyarázd meg a szavak értelmét!

„A növények — a Föld díszei.”

Jegyezd meg!

A növényeknek köszönhető az élet a Földön.
A növények adják az élő természetnek a tiszta levegőt.

Feladat természetbarátoknak.

Magyarázd el fiatalabb barátaidnak, hogy miért károsítja a növényeket a levegő és a víz szennyezése!

MIT KELL TUDNI AZ ÁLLATOKRÓL?

Megtudod, milyen csoportokba sorolják az állatokat.

Idézd fel! Az állatok az élő természet részei. Mire van szükségük az állatoknak ahhoz, hogy élhessenek?

Hallgasd meg!

Vendégségbe jött hozzánk a szajkó, hogy elmesélje, milyen érdekes állatokat látott szerte a világon.

Strucc

Papagáj

Kígyászkeselyű

Jegesmedvék

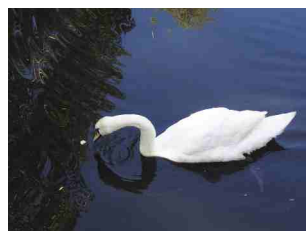
Zsiráfok

Orrszarvúk

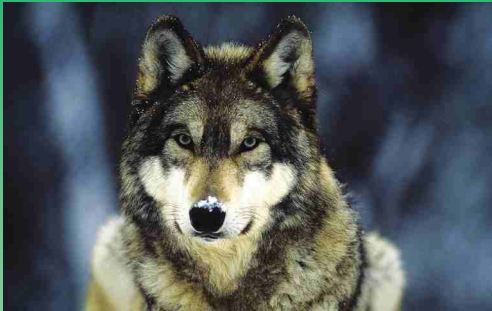

Versenyezzetek! Ki ismeri a vidékünkön honos legtöbb állatot?

Nézd meg, és mondd el! Mit tudtok a fényképeken látható állatokról? Közülük melyek gondoskodnak magukról? És melyekről kell az embernek gondoskodnia? Milyen csoportokba sorolhatók ezek az állatok? Magyarázzátok meg!

Vadállatok

Magukról gondoskodnak és maguktól szaporodnak. Zömük erdőkben, réteken, sztyeppéken él.

Háziállatok

Az ember szaporítja őket, gondoskodik róluk saját szükségleteinek a kielégítése érdekében.

Gondolkodj el rajta! Képesek-e a háziállatok arra, hogy vadon élő társaikhoz hasonlóan saját maguk szerezzék meg a táplálékukat?

Feladat természetbarátoknak.

Találj ki mesét arról, hogy a háziállat és a vadállat barátságot kötött!

MIÉRT VAN SZÜKSÉG HÁZIÁLLATOKRA?

Megtudod, miért hasznos mindegyik háziállat az emberek számára.

Idézd fel! Milyen csoportokba tartoznak az állatok?

Gondolkodj el rajta!

Vannak-e háziasított rovarok?

Mézelő méh

Selyemhernyó

Vannak-e háziasított halak?

Hallgasd meg az aranykárász meséjét!

A folyókban tőpontyoknak is nevezett vadpontyok élnek. A halastavakban házasított pontyokat tenyésztenek. Ezeket etetik, szükség esetén még állatorvosi ellátást is kapnak, és rendszeres felügyelet alatt állnak.

Nézd meg, és mondd el! Milyen házi szárnyasokat ismersz?

Fejtsd meg a találós kérdéseket!

- Éhesen bőg, jóllakottan tejel.
- Kunkori a farka, turcsi az orra.

Gondolkodj el rajta! Mit adnak a háziállatok az embereknek?

Útravaló természetbarátoknak.

Minden háziállat vadon élő őstől származik. Ezeket valamikor az ember szelídítette és házasította.

Feladat természetbarátoknak. Derítsd ki, hogy mely állatokat házasította az ember legelőször!

MIT KELL TUDNI A ROVAROKRÓL?

Megtudod, milyen állatokból van a legtöbb a világon.

Nézd meg, és idézd fel! Milyen rovarokkal találkoztaál nyáron?

Hallgasd meg a katicabogár meséjét!

Eljött az ideje, hogy megismerjük a rovarokat. Ők alkotják a világon az állatok legnépesebb csoportját. Rovarok mindenütt élnek.

Nézd meg, és mondd el!

Milyen a rovar testének felépítése? Hány lába vagy — tudományosan kifejezve — végtagja van?

A rovar teste három részből áll: fejből, torból és potrohból. Minden rovarnak hat lába van.

KUTATÓLABORATÓRIUM: MILYEN A HANGYÁK ÉLETMÓDJA?

Útravaló természetbarátoknak.
Ne bántsd a hangyabolyt!

Feladat természetbarátoknak.

Tudd meg, miért nevezik a hangyákat az erdő szanitéceinek? Milyen rovarokról szóló meséket ismersz?

MIT KELL TUDNI A HALAKRÓL?

Megtudod, hogy a halak világa nagyon változatos.

Idézd fel! Milyen halakat láttál már? Ezek hol éltek?

Hallgasd meg az aranykárász meséjét!

Mi, halak, egész életünket a vízben töltjük. Csak egyes halak a tengerek és óceánok sós vizét ● választják. Mások viszont kizárólag a tavak és folyók édesvizében ● képesek élni.

Jegyezd meg az új szót! **Édesvíz** — így nevezik a természetben előforduló, ivásra alkalmas vizet.

Lepényhal

Harcsa

Tőkehal

Csuka

Tudd meg! Milyen vízben élnek a fényképeken látható halak?

Nézd meg, és gondolkozz el rajta!

Miért sajtószerű a halak testformája?

A halak testformája elősegíti a vízben való úszást. A halak testét pikkelyréteg védi. A halaknak végtagok helyett uszonyaik vannak.

Nézd meg, és mondd el!

Hol élnek a halak?

Guppi

Aranyhal

Feladat természetbarátoknak.

Idézd fel, milyen rajzfilmeket láttál a halak életéről! Melyik tetszett a legjobban? Meséj a hőseikről!

MIT KELL TUDNI A MADARAKRÓL?

Megtudod, hogy a madaraknak kezek helyett szárnyaik vannak.

Hallgasd meg a szajkó meséjét!

A rokonaim igen különbözőek. Köztük vannak az óriási struccok. Ott vannak azután a piciny, pillangónyi kolibrik. A madarak többsége kiválóan repül. De vannak, amelyek csak futni vagy úszni tudnak. Azonban mindannyiuknak vannak közös vonásaik.

A madarak testét tollazat fedi. Mellső végtagjaik szárnyakká alakultak. Különleges a testformájuk. Ez a repülésben segíti őket.

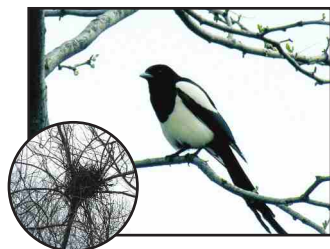

Fejtsd meg a találós kérdést!

Hosszú a lába, hosszú a nyaka,
naphosszat a lápot rója.

Nézd meg, és mondd el! Hol élnek a madarak?
Milyen fészke van a szarkának, a seregélynek,
a fecskének?

Hol élnek a madarak? Keresd meg a fényképeken a nem odaváló madarakat!

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan gondoskodszt a madarokról télen!

MIBEN KÜLÖNBÖZNEK A VADÁLLATOK A TÖBBI ÁLLATTÓL?

Megtudod, hogyan nevelik kicsinyeiket a vadállatok.

Nézd meg, és idézd fel!

Milyen csoportokba sorolják ezeket az állatokat?

Gondolkodj el rajta!

A képen látható állatok közül melyik vadállat?

**Hallgasd meg
a sün meséjét!**

— Mi, vadállatok, a legokosabbak vagyunk az állatok között. Mindenhol van belőlünk: a földfelszínen és a föld alatt, a víz mellett és a vízben. A vadállatok világa változatos és gazdag. Eltér ugyan a külsőnk, de azért vannak közös vonásaink.

Jegyzed meg!

A vadállatok tejjel táplálják a kicsinyeiket.

Nézd meg, és nevezd meg!

Mi a nevük a képeken látható, a földfelszínen, a föld alatt és vízben élő, valamint repülő vadállatoknak?

Nézd meg, és tanulmányozd!

Keresd meg, és mutasd meg különböző vadállatokon a következő testrészeket: fej, nyak, törzs, farok és négy végtag.

Feladat természetbarátoknak.

Idézz fel olyan rajzfilmeket és meséket, amelyeknek vadállatok a hősei. Milyen a viselkedésük és milyenek a szokásaik?

MIT KELL TUDNI A HÁZI KEDVENCEKRŐL?

Megtudod, milyennek kell lennie a lakásban az élősaroknak.

Idézd fel!

Milyen a kutyák és a macskák testfelépítése? Mivel táplálják a kölykeiket?

Nézd meg, és mondd el!

Milyen kutya- és macskafajtákat ismeresz? Közülük melyek tetszenek neked a legjobban? Ezek miben különböznek egymástól?

Fejtsd meg a találós kérdést!

Ugat, harap,
a nyúl után szalad.

Nyelvével mosakszik,
lábával törülközik.

Tudd meg! Milyen állatok tarthatók még a lakásban?

Mesélj a házi kedvenceidről! Mi a nevük? Milyen a természetük? Ki tudja a legjobb címet kitalálni a fényképhez?

Útravaló természetbarátoknak.

Háziállat tartása nagy felelősséggel jár. A háziállatok állandó gondoskodást igényelnek: etetni, gondozni, nevelni kell őket.

Feladat természetbarátoknak.

A házi kedvenced nevében mondd el, mi tetszik neki az életben és mi az, amin változtatni szeretne!

MIKOR ÉS MIT ESZNEK AZ ÁLLATOK?

Megtudod, hogyan táplálkoznak az állatok.

**Hallgasd meg
a sün meséjét!**

Mi, állatok, különböző táplálékot szeretünk. Van közöttünk, aki csak növényi élelmet eszik. Olyan is, aki virágport vagy nektárt. Mások harmatos fűvet, zsenge hajtásokat legelnek, de akad, aki a fák kérgét rágja. Megint másoknak a mogyoró és a bogyók ízlenek. Vannak állatok, amelyek meztelen csigát, gilisztát és rovarokat esznek. Előfordulnak más állatokra vadászók. Ezeket ragadozóknak nevezzük. Egyeseknek viszont mindegy, hogy növényeket vagy más állatokat esznek. A lényeg az, hogy egyik állat sem szereti az éhséget.

— És te mit szoktál reggelizni? — kérdezte egyszer a süntől a szajkó.

— Mi az, madárkám, nem tudod, hogy mi, sünök soha nem reggelizünk, mert reggel és napközben szundikálunk? Csak alkonyatkor indulunk a táplálék keresésére — válaszolta a sün.

Az állatok különböző időpontokban táplálkoznak. Vannak, amelyek nappal, és vannak, amelyek éjjel esznek.

Feladat természetbarátoknak.

Nézd meg figyelmesen Donald Rust amerikai festő varázslatos alkotását! Mondd el, mit látsz a festményen! Találj ki címet a képnek! Versenyezzetek, ki talál rajta több állatot!

HOGYAN VISELKEDJÜNK A TERMÉSZETBEN?

Megtudod, hogyan hat az emberek viselkedése a növények és állatok életére.

Idézd fel! Kik tartoznak az élő természethez?

Mondd el! Hogyan hat az élő természetre:

- a levegő, a víz és a talaj szennyezése;

- a sztyeppei és az erdőtüzek;

- az erdők és parkok fáinak a kivágása!

Gondolkozzatok el rajta!

Hol fognak lakni az állatok, ha az összes erdőt kiirtják? Mi történik az állatokkal tűz esetén?

Útravaló természetbarátoknak.

Ha sok az erdő, ne pusztítsd!

Ha kevés az erdő, óvj minden fát!

Ha nincs erdő, akkor ültess!

Gondolkodj el rajta!

Miért nem tetszik a katicabogárnak az, ahogyan a gyerekek viselkednek a természetben?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan kell együtt élniük az embereknek a növényekkel és az állatokkal!

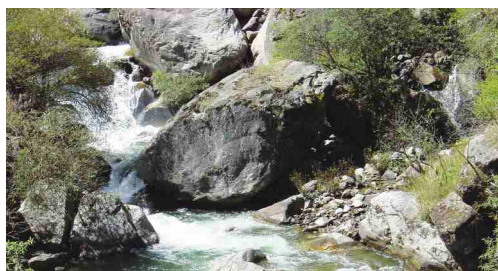
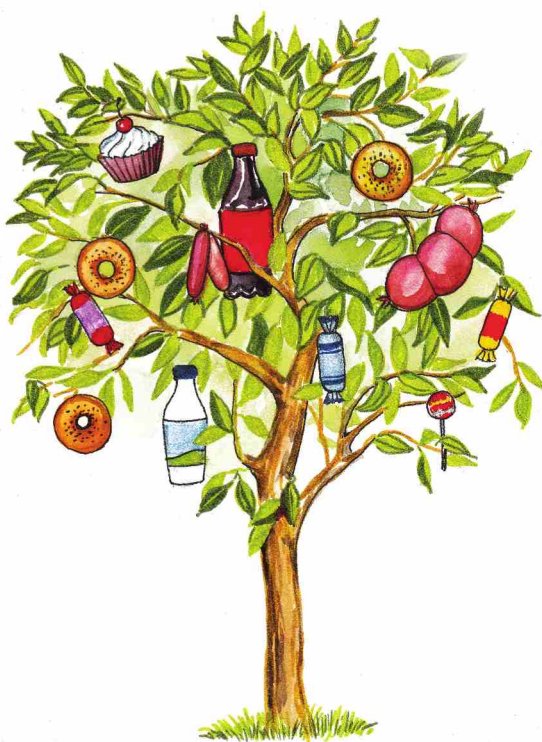

**ÖSSZEFOGLALJUK,
AMIT EDDIG TANULTUNK:
MIT TUDSZ A NÖVÉNYEKRŐL
ÉS ÁLLATOKRÓL?**

Idézd fel, és mondd el!

Miként függ a növények és állatok élete az embertől?

Nézd meg a „csodafát” és mesélj róla!

Honnan származnak ezek a „termékek” valójában?

Idézd fel!

Miből készül
a **papír**?

- a) homokból;
- b) agyagból;
- c) fából

Miből készül az
étolaj?

- a) almából;
- b) fából;
- c) napraforgómagból

Gondolkodj el rajta! Mi történik a növényekkel, ha kevesebb lesz a madár?

Barátaim!

Véget ért a harmadik utazásunk az élő természet világába.

Idézd fel, és mondd el!

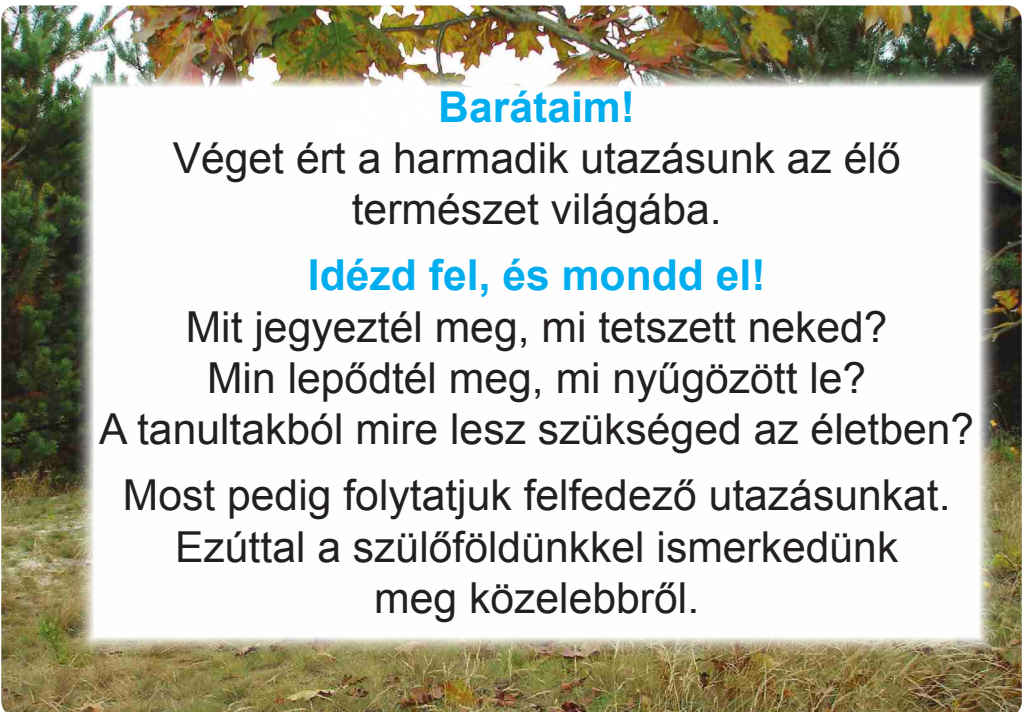
Mit jegyeztél meg, mi tetszett neked?

Min lepódtél meg, mi nyugozott le?

A tanultakból mire lesz szükséged az életben?

Most pedig folytatjuk felfedező utazásunkat.

Ezúttal a szülőföldünkkel ismerkedünk meg közelebbről.

NEGYEDIK UTAZÁS: A SZÜLŐFÖLD

HOL TALÁLHATÓ A SZÜLŐFÖLDED?

Megtudod, hogy nevezik a szülőfölded.

Nézd meg, és hasonlítsd össze!

Mondd meg, hol laksz! Mi a városod, falud neve? Derítsd ki, honnan származik a városod vagy falud elnevezése!

Mondd el!

Sok utcája van-e a városodnak, faludnak? Melyik a főutca?

Mi látható az utcákon a városban és mi — a faluban? Miben különbözik a város a falutól?

Tudd meg! Ukrajna melyik részében található a városod, falud?

A szülőföld Ukrajnának az a térsége, ahol születtünk és élünk.

Nézd meg, és mondd el!

Kijev

Lemberg (Lviv)

Munkács

Donyeck

Mikolajiv

Jalta

Szülőfölded mely helyei tetszenek neked a legjobban?

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, milyen utazást szeretnél tenni a szülőföldeden!

MIT KELL TUDNI A SZÜLŐFÖLDED TERMÉSZETVILÁGÁRÓL?

Megtudod, milyen a szülőfölded domborzata.

Idézd fel!

Hogy nevezik a szülőföldedet? Jártál-e már a városod, falud határában? Milyen látkép tárult ott eléd?

Nézd meg, és mondd el!

Milyen a földfelszín domborzata a szülőföldeden?
Sík, dombos vagy hegyes a vidék, ahol élsz?

Tudd meg!

Hol található a fényképeken látható helyek? Közülük mely helyeken jártál már? Beszélj meg a padtársaddal, miben különböznek a képeken látható tájak?

Milyen a földfelszín domborzata a városodban, faludban és a környékén?

Jegyezd meg!

A világon a legjobb hely az, ahol születted.

Gondolkozz el rajta, és mondd el!

Mit mutatnál meg a szülőföldeden elsősorban a vendégednek?

Jegyezzétek meg az ukrán mondást!

Ahol gólya fészkel, ott boldogság van.

Nézd meg, és gondolkozz el rajta!

Miért tartják úgy, hogy a gólya szerencsét hoz?

Feladat természetbarátoknak.

Melyik évszakban legszebb szülőfölded természetvilága? Miért gondolsz így?

MIT KELL TUDNI A SZÜLŐFÖLDED VIZEIRŐL?

Megtudod, milyen vizek találhatók a szülőföldeden.

Idézd fel!

Milyen domborzati formákból van legtöbb a szülőföldeden?

Milyen vizek találhatók ott?

Nézd meg, és gondolkozz el rajta!

Miben különböznek ezek a vizek?

Fejtsd meg a találós kérdéseket!

- Magasabb a toronynál, vékonyabb a nádszálnál.
- Nem ló, mégis fut, nem erdő, mégis suhog.

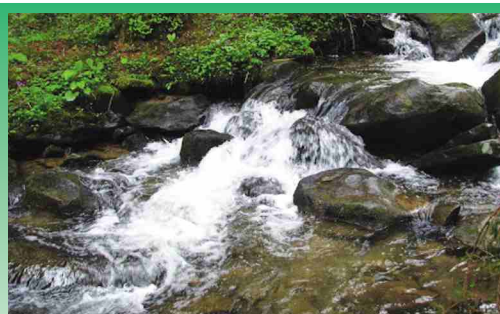
Találj ki elbeszélést a szülőföldedet átszelő folyóról az alábbi kérdések alapján!

1. Mi a folyó neve?
2. Milyen a mérete: nagy, közepes, kicsi?
3. Milyen a folyása: gyors vagy lassú?
4. Milyen a mélysége:

Gondkoddj el rajta! Milyen folyó folyik a szülőföldeden? Hegyi vagy síkvidéki?

Síkvidéki a folyó,
ha a folyása lassú,
nyugodt, zizegő,
széles medréről
nem kitörő.

Hegyi a folyó,
ha rohan és csobog,
eső után zavaros,
rövid idő alatt
nagyra dagad.

Mondd el!

Van-e olyan folyó a szülőföldeden, amelyet hasznosítanak?

Hogyan óvják ezt a folyót?

Magyarázd meg, mit jelent a mondás!

Ahol víz van, ott élet van.

Feladat természetbarátoknak.

Mesélj arról a vízparti helyről, ahová a legszívesebben kirándulsz! Tudod-e, hogyan kell helyesen viselkedni vízparton?

MILYEN NÖVÉNYEK DÍSZÍTIK A SZÜLŐFÖLDEDET?

Megtudod, hogy a vadon termő növények közt sok a gyógynövény.

Idézd fel! Milyen növényeket nevezünk fáknak, bokroknak, lágyszárúaknak?

Nézd meg!

Milyen fák és bokrok nőnek lakóhelyed környékén?

Lucfenyő

Nyír

Tölgy

Erdeifenyő

Babér

Csipkerózsa

Galagonya

Ribizli

Jegyezd meg!

Ukrajna különböző vidékein különféle növények nőnek.

Vannak-e erdők a szülőföldeden? Nőnek-e bennük bogyós növények? Milyenek?

Szeretsz-e gombázni? Milyen ehető gombákat ismeresz?

Sok növény gyógyhatású. Ezeket gyógynövényeknek nevezik.

Nézd meg, és mondd el!

Milyen gyógynövényeket ismeresz?

Hársvirág

Útifű

Csipkebogyó

Kamilla

Feladat természetbarátoknak.

Derítsd ki, milyen gyógynövények vannak az otthoni gyógyszerárakban! Találj ki mesét ezekről a gyógynövényekről!

HOGYAN KELL ÓVNI SZÜLŐFÖLDED NÖVÉNYEIT?

Megtudod, milyen vadon termő növényeket fenyeget a kipusztulás veszélye.

Idézd fel! Milyen hatással van az ember a vadon termő növényekre?

Nézd meg, és mondd el!

A postai bélyegeken látható növények közül melyeket ismered? Miért nevezik a növényeket természeti gazdagságnak?

Gondolkodj el rajta!

Kitől és mitől kell óvni a növényeket?

Egyes növények és állatok veszélyeztetettek és el is tűnhetnek. Ezért őket bejegyezték Ukrajna természetvédelmi Vörös Könyvébe. Az ilyen növényeket a törvény védi.

Nézd meg!

Bazsarózsa

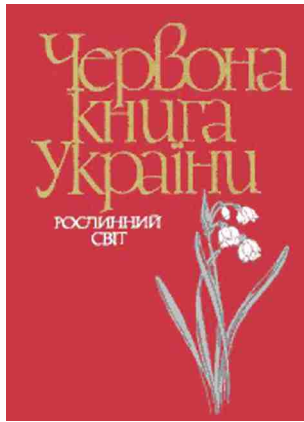
Havasi gyopár

Nárcisz

Erdei liliom

Hóvirág

Leánykökörccsin

Tulipán

Ciklámen

Tudd meg! A szülőföldeden előforduló növények közül melyeket jegyezték be Ukrajna Vörös Könyvébe?

Feladat természetbarátoknak.

Találj ki mesét egy Vörös Könyvbe bejegyzett növény kalandos életéről!

MILYEN VADÁLLATOK ÉLNEK A SZÜLŐFÖLDEDEN?

Megtudod, hogy a vadon élő állatokat nem szabad zavarni.

Idézd fel! Milyen csoportokba sorolják az állatokat?

Versenyezzetek! Ki tud több rovar, halat, madarat és vadállatot megnevezni? Mondjátok el, hol élnek ezek az állatok! Párban gondolkodva találjatok ki mesét egy általatok kiválasztott állat életéről!

Nézd meg, és tudd meg! A képeken látható rovarok, madarak és vadállatok közül melyek honosak a szülőföldeden?

Cincér

Süvöltő

Nyest

Seregély

Krími futrinka

Kakukk

Őzek

Fehér káposztalepke

Csiga

Jávorszarvas

Pele

Sárgarigó

Gondkoldj el rajta!

Milyen vadállatot láttál a szülőföldeden természetes körülmények között?

A vadállatok többsége rejtőzködő életmódot folytat. Tilos zavarni őket!

Fejtsd meg a találós kérdést!

Ez a fura szerzet kamrába hordja az élelmet, s teszi ezt nem zsákban, hanem a pofazacskójában.

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan gondoskodtál télen és tavasszal a madarokról és vadállatokról!

HOGYAN ÓVJÁK AZ EMBEREK AZ ÁLLATOKAT SZŰKEBB HAZÁDBAN?

Megtudod, hogy a szülőföldeden is sok állat szorul védelemre.

Idézd fel! Milyen hasznot hajtanak az embereknek a rovarok, halak, madarak és vadállatok?

Nézd meg!

Mondd el! Találj ki mesét a képek alapján az állatok jelentőségéről!

Kérdezd meg a sünt!

Hogy élnek a vadállatok az erdőkben, réteken, sztyeppéken? Nem zavarják-e egymás életét az állatok és az emberek? Milyen segítséget nyújthatnak az emberek a vadállatoknak? Miért kell óvni az állatokat?

Nézd meg!

*Fecskefarkú
lepke*

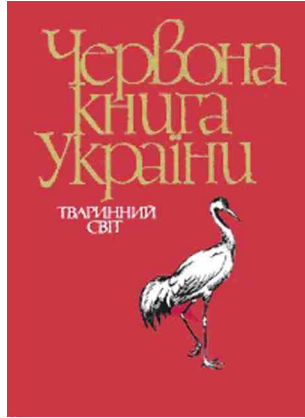
Dongó

Tengeri csikó

Delfin

Fekete gólya

Túzok

Hiúz

Kőszáli sas

Az Ukrajna Vörös Könyvébe bejegyzett állatok közül melyek honosak a szülőföldeteken?

Feladat természetbarátoknak.

Kitől és mitől kell védeni az állatokat? Mutass be egy olyan állatot, amelyik védelemre szorul!

MILYEN KULTÚRNÖVÉNYEKET TERMESZTENEK VIDÉKETEKEN?

Megtudod, hogy a kultúrnövények megfelelő létfeltételeket igényelnek.

Idézd fel! Milyen feltételekre van szükségük a növényeknek a növekedésükhöz?

Milyen növények nőnek a vidéketeken?

Mezőn ...

*Konyha-
kertben ...*

*Gyümölcsös-
kertben ...*

Gondolkodj el rajta! Vajon minden kultúrnövénynek ugyanannyi napfényre, melegre és vízre van szüksége?

Olvasd el!

A kenyér alapanyagául szolgáló búzát és rozst Ukrajna minden régiójában termesztik. A kenyér — az élet jelképe. A nagy kerek kenyér a vendégszeretet, barátság és jólét jelképe.

Nézd meg, és mondd el!

Mit termesztenek a szülőföldeden?

Polisszja

Közép-Ukrajna

Kárpátalja

Sztyeppvidék

Krím

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, hogyan alakul át a búzaszem az asztalra kerülő mindennapi kenyérré!

MILYEN HÁZIÁLLATOKAT TENYÉSZTENEK A SZÜLŐFÖLDEDEN?

Megtudod, hogy a háziállatok nagyon különbözők.

Idézd fel! Milyen háziállatokat ismersz? Mivel táplálkoznak a tehenek és a birkák?

Fejtsd meg a találós kérdéseket!

- Ha kiált, nyakát kinyújtja.
Mindig mérges. Ő a _____.

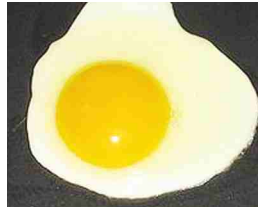

- Gyakran fürdik,
mégis mindig száraz.

- Csengő cseng nyakában,
kint legel a határban.
Türelme nagy, orra pisze,
puha gyapjú göndör szőre.

Nézd meg, és mondd el!

Milyen háziállatokat, és miért tenyésztenek a vidékeken?

Feladat természetbarátoknak.

Találj ki mesét arról, mivel ajándékozzák meg az embert a háziállatok!

HOGYAN KELL ÓVNI A SZÜLŐFÖLDET?

Megtudod, miként kell gondoskodni arról, hogy megmaradjon a szülőföld szépsége.

Idézd fel!

Mit termesztenek, és milyen háziállatokat tenyésztnek falun?

Nézd meg, és válassz!

Mit termesztenek falun, és mit termelnek városban?

Gondolkodj el rajta!

Miért állították a fényképen látható emlékműveket Bergyanszkban és Nyezsiben?

Mondd el! Hogyan tehetik szebbé, hangulatosabbá az emberek a városok és falvak utcáit?

Feladat természetbarátoknak.

Készíts elbeszélést arról, hogyan segítesz a felnőtteknek utcáink tisztaságának és rendjének fenntartásában!

**ÖSSZEFOGLALJUK,
AMIT EDDIG TANULTUNK:
MIRŐL HÍRES A VÁROSOD VAGY
A SZÜLŐFALUD?**

Mondd el, milyen emlékhelyek és látnivalók találhatók a szülőföldeden!

Idézd fel! Melyik városod, szülőfalud legszebb helye?

Gondolkozz el rajta, és mondd el! Mit szeretsz a legjobban szülőfölded természetvilágában?

Nézd meg, és mondd el! Ukrajna mely természeti szépségei láthatók a fényképeken?

Aszkanyija-Nova

Szvityaz-tó

*„Csackij feje” sziklatömb
Zsitomirban*

*Márványbarlang a
Krímbe*

*A Dnyeszter sziklás
partja*

Szinevéri-tó

Sipot-vízesés

Karadag

Barátaim!

Véget ért a negyedik utazásunk, amelyet a szülőföldünkön tettünk.

Idézd fel, és mondd el!

Mit jegyeztél meg, mi tetszett a tanultakból?
Min lepődtél meg, mi töltött el csodálkozással?
A tanultakból mire lesz majd szükséged az életben?

Most pedig vágjunk neki következő utazásunknak, amelyet Ukrajnában teszünk.

ÖTÖDIK UTAZÁS: AZ ORSZÁGOM — UKRAJNA

MI A HAZA?

Megtudod, milyen az ország, amelyben élsz.

Idézd fel!

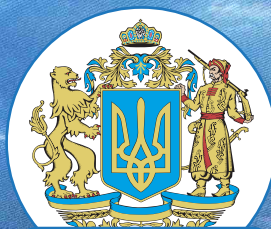
Milyen jelentősége van a „föld” szónak?

Bolygó

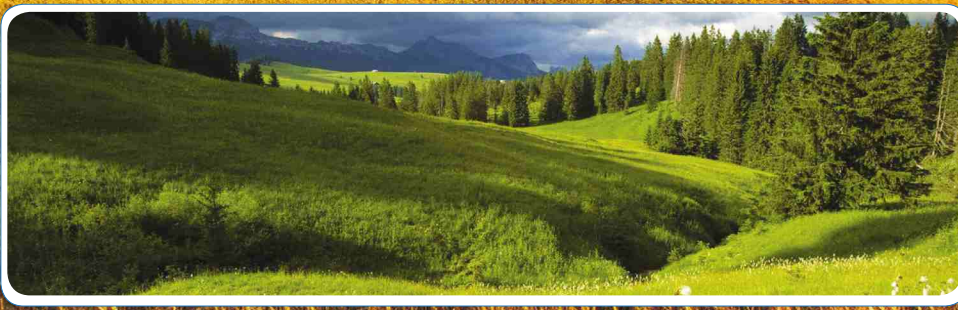
Talaj

Ukrajna

FÖLD

A ligetek, a folyók, a mezők
— a szülőföldemnek nevezhetők.

Jegyezd meg a közmondást!

Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. (*Tamási Áron*)

Útravaló iskolásoknak.

A gólya a szülőföld iránti szeretetre tanít.
A fa és a kenyér — az élet jelképei.
A bangita, jegenye, meggy, hárs, télizöld,
bársonyvirág, mályva — az ukránok
szerencsét hozó kedvenc növényei.

Nézd meg, és mondd el!

Mit tudsz az ukrán nép jelképeiről? Mit tudsz a magyar nép jelképeiről?

Feladat természetbarátoknak.

Gondolkodj el azon, honnan ered a „haza” szó! Milyen hazáról szóló verseket és dalokat ismersz? Mondd el vagy énekeld el!

MILYEN UKRAJNA TÉRKÉPE?

Megtudod, hogy Ukrajna térképén síkságokat, hegyeket és vizeket ábrázolnak.

Idézd fel! Milyen a szülőfölded domborzata?

UKRAJNA

Olvasd el!

A földfelszín változatos. Előfordulnak rajta nagy síkságok, hegyek, folyók, tavak és tengerek. Hogy ezeket ábrázolni lehessen, az ember kitalálta a térképet. A térképeken pedig egyezményes jelek ábrázolják a különböző domborzatformákat, országokat, városokat és falvakat.

Jegyzed meg!

A térkép — a terep kicsinyített ábrázolása.

Nézd meg, és mondd el!

Hogyan néz ki a Föld bolygó?

Hol található Ukrajna a világ térképén?

Keresd meg Ukrajna térképén a fővárosát, Kijevet!

Feladat természetbarátoknak.

Mi a legfontosabb Ukrajna térképén? Vitsd ezt meg a barátaiddal és szüleiddel!

UKRAJNA MELY VIDÉKEIRE SZERETNÉL ELUTAZNI?

Megtudod, milyen szép Ukrajna természetvilága.

Idézd fel! Mit adnak az embernek az erdők?

Hol legelnek a tehenek?

Mit termesztenek a mezőkön?

Nézd meg az országunk festői tájait ábrázoló fényképeket, és mesélj kis hőseinknek arról, hogy milyen az ukrán városok természetvilága.

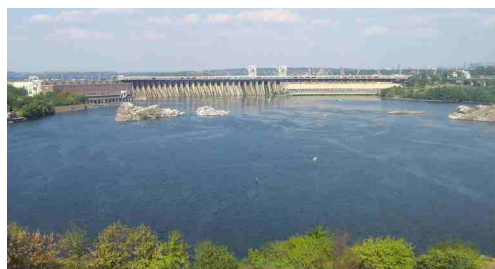
Kijev

Vinnica

Donyeck

Zaporizzsja

Keresd meg, és mondd el! Ukrajna mely régióiban vannak erdők és sztyeppék? Melyekben — hegyek?

Ukrajna természetvédelmi területei

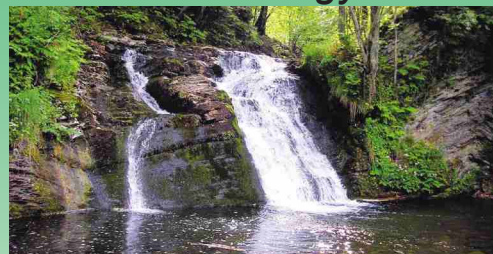
*Halickij Természetvédelmi Terület,
Ivano-Frankivszk megye*

*Hetmanszkij Természetvédelmi Terület,
Szumi megye*

*Kremeneci-hegyek Természetvédelmi Terület,
Ternopil megye*

*Szkolei Beszkidek Természetvédelmi Terület,
Lemberg megye*

*Cseremosi Természetvédelmi Terület,
Csernovic megye*

*Azov-melléki Természetvédelmi Terület,
Zaporizzsja megye*

Feladat természetbarátoknak.

Mondd el, Ukrajna mely vidékeire szeretnél elutazni! Magyarázd el, miért!

LÁTOGATÁS A TERMÉSZETBE TAVASSZAL: tanulmányi kirándulás

Megtudod, hogyan kell viselkedni az erdőben.
Idézd fel! Milyen viselkedési szabályokat kell be-
tartani a természetben?

Megtanuljuk, hogyan kell megfigyelni a természetet:

Mi a különbség
a különböző fák
levelei között?

Mikor kezdődik
a zelnicemeggy,
csipkerózsa,
bangita, orgona
virágzása?

Milyen erdőkben nő a keltike?

Mikor virágzik a tulipán és a nárcisz?

Mi a nevük a kiránduláson látott madaraknak?

Milyen a mókus prémjének a színe?

Feladat természetbarátoknak.

Magyarázd meg: miért tilos hangoskodni az erdőben! Mesélj otthon a kirándulásról!

MILYEN VIZEK TALÁLHATÓK UKRAJNÁBAN?

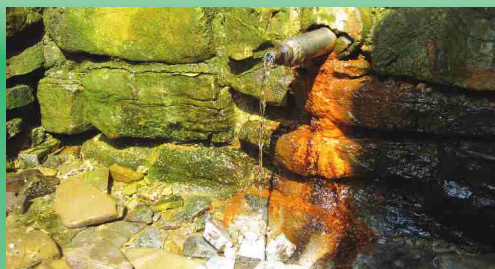
Megtudod, hogy Ukrajnában vannak természetes víztárolók és mesterséges víztározók.

Idézd fel! Milyen vizek találhatók vidéketeken? Nevezd meg őket!

Nézd meg, és mondd el! Milyenek lehetnek a víztárolók és víztározók?

Vizek

Ásványvízforrás

Kanyivi víztározó

A Déli-Bug

Természetes vizek és víztárolók:
források, patakok, folyók,
tavak, tengerek.

Mesterséges tó Ternopilban
Ember alkotta víztározók:
mesterséges tavak,
mesterséges tengerek,
víztározók.

Tudd meg!

Melyek Ukrajna leghosszabb folyói?

Jegyezd meg!

Ukrajna legnagyobb folyói: Dnyeper, Duna, Dnyiszter.

Gondolkodj el rajta!

Miben különbözik a tó a mesterséges tótól? Milyen hasonlóság van közöttük? Melyik tavat hozta létre az ember, és melyiket — a természet?

Tudd meg! Ukrajnában hol található a legnagyobb tavak?

Jalpug

Szinevér

Szvityaz

Feladat természetbarátoknak.

Magyarázd meg: miért nevezik a patakokat a folyó kistestvérének!

LÁTOGATÁS VÍZPARTRA: tanulmányi kirándulás

Idézd fel! Milyen viselkedési szabályokat kell betartani a természetben?

Tanulmányozd a vizeket:

Hogy nevezik a folyót, tavat?

Milyen a partja?

Milyen növények nőnek a partján?

Láthatók-e a víz felszínén növények: fehér tavirózsa, sárga tavirózsa, békalencse?

Milyen rovarok és madarak találhatóak a vizek partján?

Feladat természetbarátoknak.

Mesélj otthon a kirándulásról!

MILYEN TENGEREK MOSSÁK UKRAJNA PARTJAIT?

Megtudod, hogy Ukrajna partjait a Fekete-tenger és az Azovi-tenger mossa.

Nézd meg Ukrajna térképét! Keresd meg rajta azokat a tengereket, amelyek az ország partjait mossa! Hogy nevezik őket? Milyen városok találhatóak ezeknek a tengereknek a partján?

Nézd meg, és gondolkozz el rajta!

Miért szeretnek az emberek tengerparton üdülni?

Fekete-tenger

Azovi-tenger

Hasonlítsd össze! Milyen különbség van a Fekete-tenger és az Azovi-tenger méretei között?

Fekete-tenger

Azovi-tenger

Mi a különbség a két tengerben lévő víz mennyiségét illetően?

Gondolkozzatok el rajta! Melyik képen van egyezményesen ábrázolva a Fekete-tengerben lévő víz mennyisége, és melyiken az Azovi-tengerben lévőé?

Nézd meg, és tudd meg! Milyen állatok élnek a Fekete-tengerben és az Azovi-tengerben?

Feladat természetbarátoknak.

Képzeld el, hogy delfinné változtál. Meséj delfinként a Fekete-tengerről vagy az Azovi-tengerről!

MILYEN HEGYEK TALÁLHATÓK UKRAJNÁBAN?

Megtudod, hogy Ukrajna területén a Kárpátok és a Krími-hegység található.

Nézd meg Ukrajna térképét! Keresd meg rajta a hegyeket! Mi a nevük?

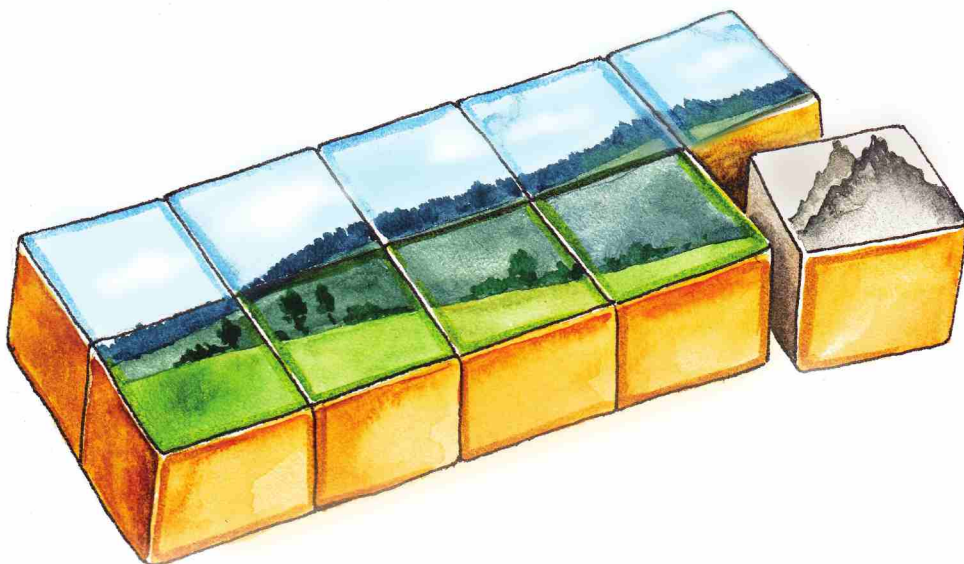
Aj-Petri-hegycsúcs

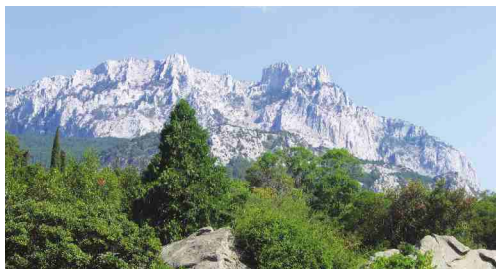
Hoverla-hegycsúcs

Idézd fel! Milyen lehet a domborzat formája?

Ukrajna területének mekkora részét képezik síkságok, és mekkorát — hegyek?

Nézd meg, és hasonlítsd össze!

Krími-hegység

Kárpátok

Jegyezd meg azoknak a növényeknek és állatoknak a nevét, amelyek védelemre szorulnak!

Borz

Kárpáti bivaly

Ciklámen

Keskenylevelű nárcisz

Feladat természetbarátoknak.

Képzeld el, hogy a Kárpátoknak és a Krími-hegységnek léteznek mesebeli gazdái. Ők miben különböznek egymástól? És miben hasonlítanak egymásra?

ÖSSZEFOGLALJUK, AMIT UKRAJNA TERMÉSZETVILÁGÁRÓL TANULTUNK

Ha mindegyik kérdésre helyesen válaszolsz, akkor *Igazi természetbarát* címet kapsz.

1. Mi a térkép?

- a) a terep kicsinyített ábrázolása;
- b) valamely hely képe

2. Hány tengere van Ukrajnának?

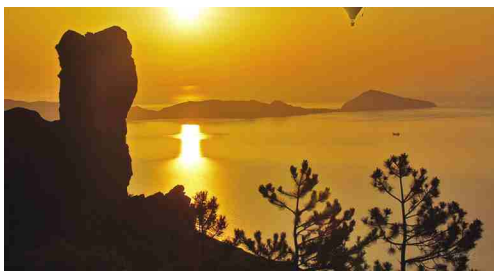
- a) három tengere van: Kaszpi-tenger, Fekete-tenger, Azovi-tenger;
- b) egy tengere van: búzatenger;
- c) két tengere van: Fekete-tenger, Azovi-tenger

3. Milyen hegyek találhatóak Ukrajnában?

- a) Alpok és Krími-hegység;
- b) Krími-hegység és Kárpátok;
- c) Kárpátok és Alpok.

4. Melyik Ukrajna legnagyobb folyója?
a) Duna; b) Deszna; c) Dnyeper.

5. Az alábbi növények közül melyeket nem jegyeztek be Ukrajna Vörös Könyvébe?
a) hóvirág, leánykökörccsin, erdei liliom;

b) nárcisz, kárpáti harangvirág, havasi gyopár;

c) gyermekláncfű, rózsa, őszirózsa

6. Az alábbi állatok közül melyeket nem jegyeztek be Ukrajna Vörös Könyvébe?

a) fekete-tengeri viza, dunai lazac, a Fekete-tengerben honos tengeri csikó;

b) mókus, sün, mezei nyúl;

c) vidra, delfin, hiúz

Magyarázd meg, és jegyezd meg!

Ukrajna természetének megóvása egyet jelent az emberek életének az óvásával.

Barátaim!

Véget ért az ötödik utazásunk,
amelyet Ukrajnában tettünk.

Idézd fel, és mondd el!

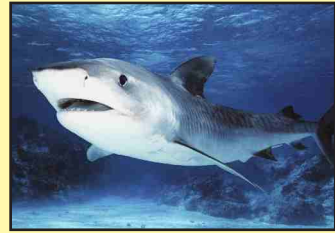
Mit jegyeztél meg, mi tetszett a tanultakból?
Min lepődtél meg, mi töltött el csodálkozással?
A tanultakból mire lesz majd szükséged
az életben?

A kedvenc tanóráid lettek-e a
természetrizsi foglalkozások?

**TERMÉSZETRAJZI TUDA KOZÓ:
ismerd fel, és jegyezd meg!**

Őszirózsa

Cápa

Bambusz

Banán

Mormota

Mézelő méh

Mókus

Orgona

Sárga
tavirózsa

Galagonya

Veréb

Berkenye

Tudtad-e, hogy a **banán** a világ legnagyobb lágyszárú növénye?

Első pillantásra úgy tűnik, hogy a banán a pálmára hasonlít. A banán nem fa, hanem lágyszárú növény. Ennek ellenére igen nagy.

Jegyezzétek meg a mondókát!

*Süss fel, nap,
fényes nap,
kertek alatt ludak vannak, megfagynak.*

Guppi

Palackfa

Dongó

Tölgy

Harkály

Rozs

Szarvasbogár

Kakukk

Pinty

Kaktuszok

Lepényhal

Aranykárász

A **lepényhal** a tengerfenéken él. A világos, vak oldalán fekszik, a másik, sötét oldalán van a két szeme.

Jegyezzétek meg a növényekről szóló sorokat!

*Pipacsos mezőn járok,
csak pirosló virágokat látok.
Egyformák, mint a lángnyelvek,
Vörös szőnyeget képeznek.*

Gesztenye

Juhar

Mezei poloska

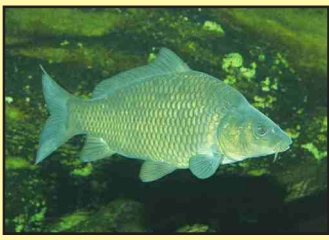
Kolibri

Burgonyabogár

Gyöngyvirág

Ponty

Gyermekláncfű

Füstifecske

Fehér tavirózsa

Repülőhal

Hárs

Tudtad-e, hogy léteznek halak, amelyeknek az uszonyaik helyén szárnyak vannak? A rajaik a meleg tengerek vízfelszíne fölött repülnek. Számukra a ragadozók előli menekülés egyetlen módja, hogy felemelkednek a levegőbe.

Jegyezd meg az alábbiakat!

*Víz nélkül nem létezik élet.
Él, mint hal a vízben.*

Tüdőfű

**Atalanta
lepke**

Nárcisz

Sügér

**Nappali
pávaszem**

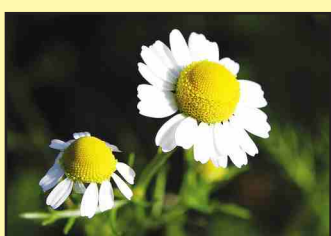
Őszibarack

Pingvin

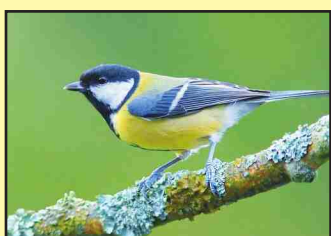
Csuszka

Kamilla

Keltike

Szécinege

Vitorlášhal

Tudod-e, hogyan változik a **tüdőfű** színe? Először a rózsaszínű virágok nyílnak ki, majd fokozatosan bíbor színűekké, lilákká és végül kékké változnak. Milyen tavasszal nyíló virágokat ismertek még?

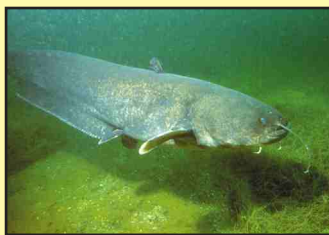
Ha megfigyeled a növények és az állatok életét, a természet számtalan csodálatos rejtélye tárul fel előtted.

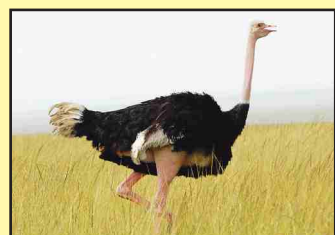
Süvöltő

Fülesbagoly

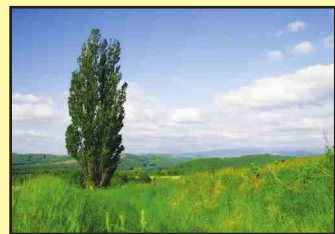
Harcsa

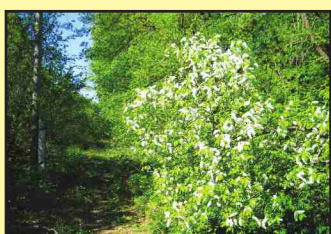
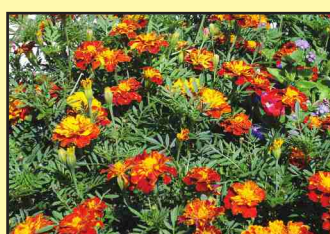
Strucc

Kökény

Jegenye

Tulipán**Kakukkfű****Zelnicemeggy****Bársonyvirág****Csipkerózsa****Héja**

Befejeződött az első tanévetek. De ezzel nem ér véget az utazásotok a természet csodálatos világában. Kellemes szünidei időtöltésben legyen részetek! Úgy tekintsetek a természetre, mint igaz barátotokra, mert azokká váltatok az elmúlt hónapok során. Találkozunk a 2. osztályban!

A tankönyv állapota

S/sz.	A tanuló neve	Tanév	A tankönyv állapota		Értékelés
			Tanév eleje	Tanév vége	
1					
2					
3					
4					
5					

Навчальне видання

ГРУЩИНСЬКА Ірина Василівна

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Підручник для 1 класу
загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням
угорською мовою

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Переклад з української мови
Перекладач *Адальберт Адальбертович Варга*
Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*

Редактор *Б. Б. Ковач*

Коректори *І. О. Петро, Г. М. Тирканич*

В оформленні підручника використано фотографії
В. Адаменко, А. Віксенка, С. Клименка, С. Ковальчука,
І. Красуцького, П. Молодчика, В. Соловійова,
а також інтернет-ресурси сайтів Вікіпедія, photoukraine, IloveUkraine

Формат 70×100 ¹/₁₆. Ум. друк. арк. 11,7. Обл.-вид. арк. 12,95.

Тираж 1896 пр. Зам. №

Державне підприємство

«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво«Світ»

79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 2980 від 19.09.2007.

www.svit.gov.ua

A tankönyv állapota

S/sz.	A tanuló neve	Tanév	A tankönyv állapota		Értékelés
			Tanév eleje	Tanév vége	
1					
2					
3					
4					
5					

Навчальне видання

ГРУЩИНСЬКА Ірина Василівна

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Підручник для 1 класу
загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням
угорською мовою

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Переклад з української мови
Перекладач *Адальберт Адальбертович Варга*
Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*

Редактор *Б. Б. Ковач*

Коректори *І. О. Петро, Г. М. Турканич*

В оформленні підручника використано фотографії
В. Адаменко, А. Віксенка, С. Клименка, С. Ковальчука,
І. Красуцького, П. Молодчика, В. Соловійова,
а також інтернет-ресурси сайтів Вікіпедія, photoukraine, IloveUkraine

Формат 70×100 ¹/₁₆. Ум. друк. арк. 11,7. Обл.-вид. арк. 12,95.

Додатковий тираж 34 пр. Зам. №

Державне підприємство

«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво«Світ»

79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 2980 від 19.09.2007.

www.svit.gov.ua